

statistische studiën

nummer 65

1982

NATIONAAL INSTITUUT VOOR DE STATISTIEK

MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN

KONINKRIJK BELGIË

D / 1982 / 0496 / 2

KONINKRIJK BELGIË
MINISTERIE VAN
ECONOMISCHE ZAKEN

NATIONAAL INSTITUUT VOOR DE STATISTIEK

STATISTISCHE STUDIËN

NUMMER 65

1982

VERKRIJGBAAR BIJ HET
**NATIONAAL INSTITUUT
VOOR DE STATISTIEK**
*LEUVENSEWEG 44, BRUSSEL,
TEGEN DE STORTING VAN 120 F PER NUMMER
OP REKENING NR. 000-2005886-23*

INHOUDSOPGAVE (*)

Het bodemgebruik in België en de evolutie ervan sinds 1834 volgens de kadastrale gegevens

1. Inleiding	3
2. Overzicht van het kadastrale bodemgebruik op 1.1.1980 voor het Rijk en de Gewesten	3
3. Kadastraal bodemgebruik in 1834	11
4. Evolutie van het kadastraal bodemgebruik 1834-1980	13
5. Evaluatie van de kadastrale gegevens	15
6. Bespreking van de kaarten	16

(*) Uittreksel uit het „Statistisch tijdschrift” nr. 1/1982.

Het reproduceren van de inhoud van deze publikatie is niet toegestaan, noch geheel, noch gedeeltelijk, noch in de oorspronkelijke, noch in bewerkte vorm, tenzij met schriftelijke machtiging vanwege het Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Het gebruiken van de inhoud van deze publikatie als toelichting of bewijsvoering in een artikel, een boekbespreking of een boek is toegestaan, mits de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld.

Het bodemgebruik in België en de evolutie ervan sinds 1834 volgens de kadastrale gegevens

door

H. VAN DER HAEGEN

1. Inleiding

Dank zij de actieve belangstelling en medewerking van de heer G. Van den Bremt, Directeur-Generaal van het Kadaster, kon het N.I.S. in 1982 een samenvattend bodemgebruik (tabel 1) per administratieve eenheid publiceren (Bodembezetting 1.1.1980).

Het kadaster beschikte in 1980 immers voor het eerst, dank zij de automatisering en a.h.w. als bijproduct van de laatste perekwatie over de nodige gegevens. De ambtenaren van het Centrum voor informatieverwerking van het kadaster en speciaal de heren O. Itterbeek, Inspecteur-Generaal, en H. Ooms, Adjunct-Adviseur, bij het Hoofdbestuur, zorgden ervoor, na samenspraak, dat de statistiek van het kadastraal bodemgebruik terug, en dit voor het eerst sinds 1834, kon opgesteld worden. De hierbij gevolgde werkwijze en de gebruikte terminologie wordt in hogergenoemde publicatie van het N.I.S. verduidelijkt.

Deze verwezenlijking van het kadaster is zo belangrijk omdat het kadaster de enige informatiebron is die een gedetailleerd en sluitend — d.w.z. alles omvattend — overzicht kan geven van het bodemgebruik in België.

In dit artikel beperken we ons tot een analyse van de voornaamste resultaten voor het rijk en de gewesten. Verder wordt de evolutie van het bodemgebruik sinds 1834 geschetst en tenslotte wordt een evaluatie gemaakt van de nauwkeurigheid der huidige kadastrale gegevens.

Een aantal kaartjes illustreren het ruimtelijk patroon van de voornaamste vormen van bodemgebruik zowel in het begin der 19de eeuw als nu.

2. Overzicht van het kadastrale bodemgebruik op 1.1.1980 voor het Rijk en de Gewesten

2.1. De 9/10 van de oppervlakte van België is nog steeds niet bebouwd

België heeft een kadastrale oppervlakte van 3 051 871 ha waarvan 2 680 993 ha of 87,8% niet bebouwd en 215 583 ha of 7,1% bebouwd is, d.w.z. bestaande uit percelen met bebouwing en aansluitende gronden. Het saldo, nl. 155 295 ha of 5,1% is (op 343 ha na waarvan de bodembezetting nog niet genormaliseerd is, d.w.z. eenduidig omschreven) niet gekadastreerd.

In essentie omvat de niet gekadastreerde oppervlakte het openbare wegennet en de grote rivieren. Daarnaast bestaan er ook gekadastreerde wegen en waterlopen. Deze zijn hoofdzakelijk in privébezit en hebben een vrij beperkte oppervlakte, nl. 23 000 ha (0,7%).

Veralgemeend en samengevat werd het bodemgebruik in ons land in tabel 2 weergegeven.

Dit betekent dat 7% van de oppervlakte, nl. de bebouwde oppervlakte, 97% van het kadastraal inkomen oplevert en dat 93% van de oppervlakte slechts 3% van het kadastraal inkomen opbrengt.

(*) Instituut voor Sociale en Economische Geografie, K.U. Leuven.

Tabel 1 — TYPE TABEL N.I.S.-PUBLICATIE „BODEMBEZETTING 1.1.1980“

GEMEENTE / PROVINCIE / GEWEST / RIJK				BELGIE
Gekadastreerde oppervlakte (ha): 2.896.918		Niet gekadastreerde oppervlakte (ha): 154.952		Totale oppervlakte (ha): 3.051.870
Kadastraal inkomen onbebouwde percelen: 5.027.993.474 F		Kadastraal inkomen bebouwde percelen: 161.332.760.156 F		Kadastraal inkomen niet genormaliseerde percelen: 109.358.090 F
				Totaal kadastraal inkomen: 166.470.111.720 F
Code	Benaming	Aantal percelen	Oppervlakte (in ha)	
1.	<i>Onbebouwde percelen</i>			
1.AE.	Akkerland m.i.v. tuinbouwgronden	1 980 847	1 047 156	
1.BC.	Grasland	1 443 427	736 529	
1.DI.	Tuinen en parken	554 261	50 824	
1.F.	Boomgaarden	210 833	63 758	
1.G.	Bossen	533 648	609 559	
1.H.	Woeste gronden	206 085	97 878	
1.J.	Recreatieterreinen	5 758	4 946	
1.K.	Gekadastreerde waters	24 127	9 977	
1.L.	Gekadastreerde wegenis	102 364	12 973	
1.MNOP.	Andere	254 165	47 392	
1.	<i>Totaal</i>	5 315 515	2 680 992	
2.	<i>Bebouwde percelen</i>			
2.A1A2.	Appartementen	407 240	1 849	
2.B.	Buildings	15 583	721	
2.C.	Huizen, hoeven	2 952 691	153 255	
2.DEF.	Bijgebouwen m.i.v. serres	263 149	8 969	
2.G.	Ambachts- en industriegebouwen	53 098	22 943	
2.H.	Opslagruimten	40 349	4 257	
2.I.	Kantoorgebouwen	4 779	555	
2.JK.	Gebouwen met handelsbestemming	54 900	3 855	
2.L.	Openbare gebouwen	6 043	1 908	
2.M.	Nutsvoorzieningen	29 527	1 242	
2.N.	Gebouwen voor sociale en ziekenzorg	4 046	2 029	
2.O.	Gebouwen voor onderwijs, onderzoek, cultuur	15 214	5 400	
2.P.	Gebouwen voor eredienst	18 211	1 374	
2.Q.	Gebouwen voor recreatie, sport	52 918	5 778	
2.RST.	Andere	20 111	1 448	
2.	<i>Totaal</i>	3 937 859	215 583	
3.	<i>Niet genormaliseerde percelen</i>	2 232	343	
4.	<i>Gekadastreerde oppervlakte</i>	9 255 606	2 896 918	

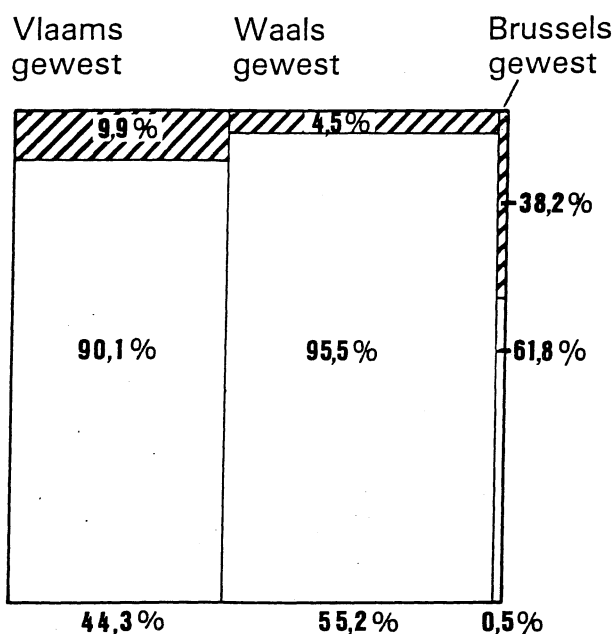
Tabel 2 — SYNTHESE BODEMGEBUIK BELGIË (1980)

	Onbebouwd (87,0%)			Bebouwd (7,1%)		Wegen, Waterlopen (5,9%)
	Agrarisch gebruikt	Bos - Woest	Geïrbani- seerd	Bewoning	Andere bebouwing	Wegen, Water- lopen
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Oppervlakte (× 1000 ha)	1.847	707	103	156	60	178
Aandeel oppervlakte (%)	60,5	23,2	3,4	5,1	2,0	5,9
Kadastraal inkomen (miljoen F)	3.689	376	951	117.949	43.383	12 (7)
Aandeel K. I. (%)	2,2	0,2	0,6	70,9	26,1	0,01 (7)

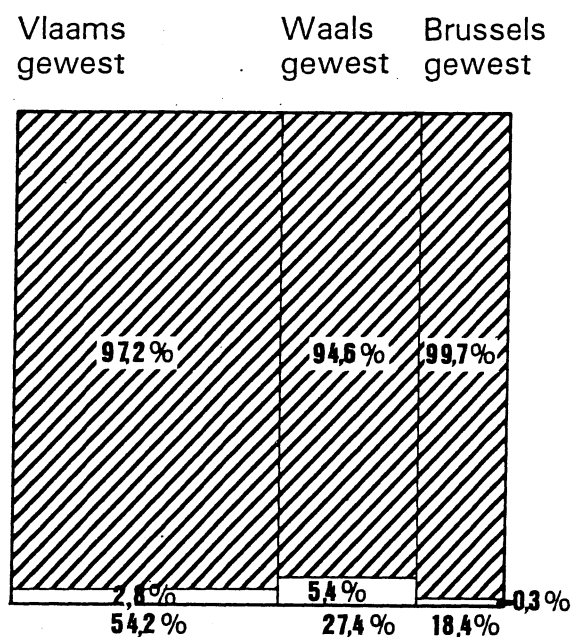
- (1) Codes 1A Bouwland, 1B Weiland, 1C Hooiland, 1E Tuinbouwgronden, 1F Boomgaarden.
- (2) Codes 1G Bos, 1H Woeste gronden.
- (3) Codes 1D Tuin, 1I Park, 1J Recreatie en sport, 1M Nijverheidsgronden, 1N Bouwpercelen, 1O Splitsing voor grond en gebouw, 1P Andere.
- (4) Codes 2A Appartementen, 2B Building, 2C Huis, hoeve.
- (5) Codes 2D Bijgebouwen, 2E Landelijke bijgebouwen, 2F Serre, 2G Ambachts- en industriegebouwen, 2H Opslagruimte, 2I Banken en kantoren, 2J Horeca, 2K Allerlei handelsinrichtingen, 2L Openbare gebouwen, 2M Nutsvoorzieningen, 2N Sociale en Ziekenzorg, 2O Onderwijs, onderzoek en cultuur, 2P Eredienst, 2Q Recreatie, sport, 2R Monumenten, 2S Puin, 2T Andere.
- (6) Codes 1K Gekadastreerde waters, 1L Gekadastreerde wegen, 3 Niet gekadastreerde oppervlakte.
- (7) Enkel gekadastreerde waters en wegen (1K, 1L).

Figuur 1. — AANDEEL OPPERVLAKTE EN KADASTRAAL INKOMEN VAN DE GEWESTEN (1.1.1980).

Oppervlakte

Kadastraal Inkomen

Bebouwd
Onbebouwd

2.2. Het traditioneel bodemgebruik overheerst nog steeds, maar heeft een beperkt kadastraal inkomen

Tabel 2 en figuur 2 tonen aan hoe sterk de traditionele agrarische gebruiksvormen van de bodem, samen met de bossen en woeste gronden, soms onder weliswaar sterk verstedelijkte vormen, nog steeds het leeuwenaandeel, nl. de 5/6 van de oppervlakte van België, omvatten. De agrarische sector beslaat met zijn bouwland, weiden, hooiland, tuinbouwgronden en boomgaarden 61%, bossen en woeste gronden zijn goed voor nog eens 23%. Dat niet minder dan 6% voor wegen en waterlopen gebruikt wordt is een vrij hoog percentage voor een land dat nauwelijks enkele binnenwateren van omvang heeft. Ook het aandeel van de bewoning (5%) is vrij hoog en is niet alleen het gevolg van onze grote bevolkingsdichtheid (nl. 323 inw./km²), één van de hoogste ter wereld, maar ook en vooral van de extensieve wijze van bodemgebruik die hierbij gehanteerd werd. De 2 953 000 huiscpercelen beslaan niet minder dan 153 000 ha of gemiddeld 520 m²!

Uiteraard is deze oppervlakte niet volledig bebouwd en omvat heel wat koeren, siertuinen en moestuinen. Vrij hoog is ook het industrieel en commercieel gebruik (1) van de oppervlakte: nl. 1%, dat echter 20% van het kadastraal inkomen levert.

De verstedelijking met haar intensief gebruik van de bodemoppervlakte weerspiegelt zich aldus duidelijk in het kadastraal inkomen. De agrarisch gebruikte oppervlakte (61%) levert nog slechts 2,2% van het totale kadastraal inkomen op. Dit is begrijpelijk vermits het gemiddeld inkomen ervan per ha slechts ca. 2 000 F bedraagt.

2.3. De gewesten differentiëren zich door een sterk uiteenlopend bodemgebruik (zie fig. 1, 2).

Dit is het gevolg zowel van een verschil in het fysisch-geografisch milieu als van een verschil in de intensiteit van de verstedelijking. Een eerste benadering geeft ons tabel 3 die per gewest het procentueel aandeel in het rijk weergeeft respectievelijk voor de oppervlakte, de percelen, en het kadastraal inkomen.

De tabellen 4, 5 en 6, die syntheses zijn van de statistiek „Bodembezetting” van het kadaster, tonen

Tabel 3 — AANDEEL VAN DE GEWESTEN (1980)

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Gewest	Rijk
Oppervlakte	44,3	55,2	0,5	100,0
Percelen	53,0	43,2	3,8	100,0
Kadastraal inkomen	54,2	27,4	18,4	100,0

een meer gedetailleerde analyse. Voor de absolute cijfers en het aandeel in het rijk werden de gegevens bovendien niet alleen per gewest maar ook per taalgebied gegeven door de splitsing van het Waals Gewest in het Frans en Duits taalgebied.

Bij de onbebouwde percelen overweegt het Waals Gewest duidelijk: 57% van de oppervlakte, bijna 60% van de weiden en zelfs 81% van de bossen. Het Vlaams Gewest domineert echter lichtjes bij het akkerland (53%), de boomgaarden (55%), de woeste gronden (53%) en de niet door de agrarische sector gebruikte gronden (60%) (nijverheidsgronden e.a.). Dit leidt er uiteindelijk toe dat het Vlaams Gewest instaat voor 51% van het kadastraal inkomen van de onbebouwde gronden t.o.v. 48% voor het Waalse en 1% voor het Brussels Gewest.

Bij de bebouwde percelen is het overwicht van het Vlaams Gewest duidelijk en dit zowel voor de verschillende vormen van bewoning als voor de bebouwing met handels- of industriële doeleinden. Ook het aandeel van het Brussels gewest is uiteraard relatief belangrijk. Het aandeel bebouwde percelen van Wallonië is meer in overeenstemming met zijn bevolkingsaantal zoals o.m. blijkt uit tabel 6 en 7.

2.4. Bodembezetting per gewest

De eigenheid van de verschillende gewesten komt tot uiting in de bodembezetting per gewest zoals ze in volgende tabellen en schema's samengevat wordt.

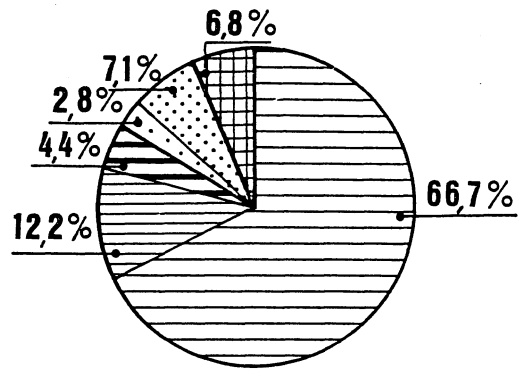
Het kadastraal inkomen is per oppervlakteëenheid het grootst in het Brusselse (2,3 miljoen per ha gekadastreerde oppervlakte) omdat de onbebouwde oppervlakte er vrij beperkt is. Dit verschil in urbanisatiegraad is ook verantwoordelijk voor het 2,5 maal grotere kadastraal inkomen per ha in het Vlaams Gewest dan in het Waals Gewest (70 850 F/ha gekadastreerde oppervlakte t.o.v. 28 380 F/ha gekadastreerde oppervlakte).

Het kadastraal inkomen voor onbebouwde percelen is immers nauwelijks groter in Vlaanderen dan in

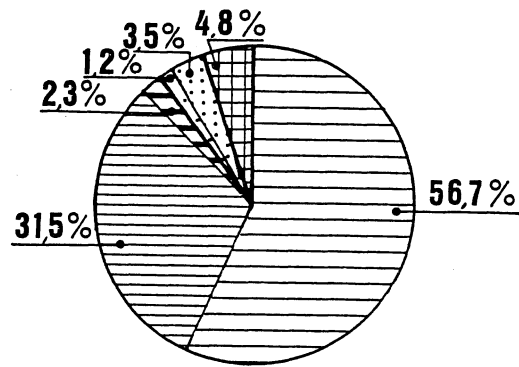
(1) Zie codes 2. GHIJK van tabel 1 blz. 2.

Figuur 2. — KADASTRAAL BODEMGEBUIK OP 1.1.1980.

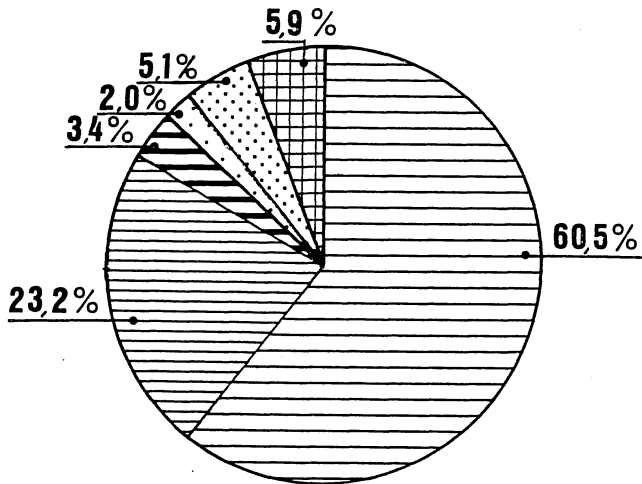
Vlaams gewest: 1.351.143 ha

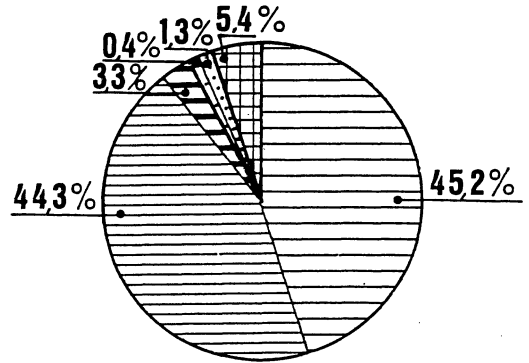
Waals gewest: frans taalgebied: 1.599.172 ha

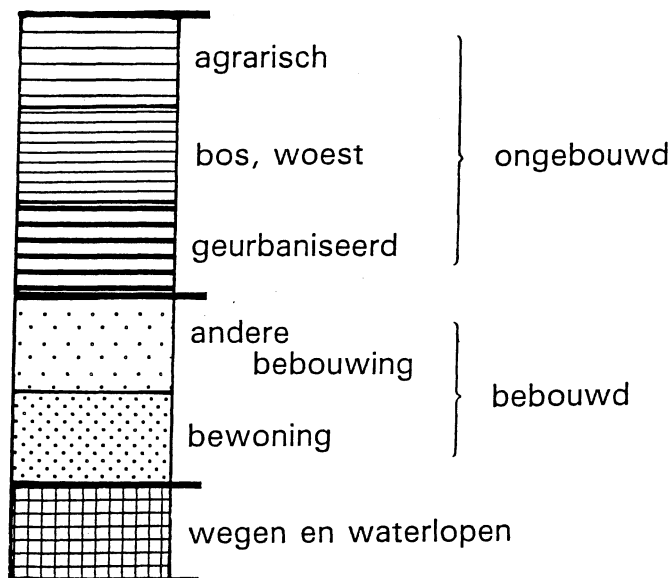
Het Rijk: 3.051.871 ha

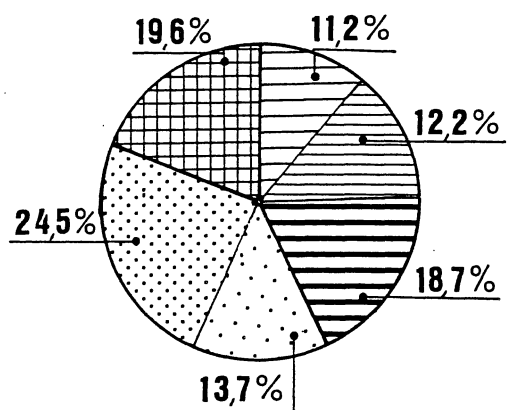
Waals gewest: duits taalgebied: 85.377 ha

Aandeel van het bodemgebruik naar aard

Brussels gewest: 16.178 ha

VOOR HET RIJK, DE GEWESTEN EN TAALGEBIEDEN

Tabel 4. - OVERZICHT VAN DE KADASTRALE BODEMBEZETTING IN BELGIE OP 1.1.1980

KADASTRALE AARD	Rijk			Vlaams Gewest Nederlands taalgebied			Brussels gewest Tweeling gebied			Waals gewest									
	Aantal perceelen	Oppervlakte (ha)	K.I. (x 1000 F)	Aantal perceelen	Oppervlakte (ha)	K.I. (x 1000 F)	Aantal perceelen	Oppervlakte (ha)	K.I. (x 1000 F)	Aantal perceelen	Oppervlakte (ha)	K.I. (x 1000 F)	Aantal perceelen	Oppervlakte (ha)	K.I. (x 1000 F)				
																Totaal			
<i>Onbebouwd</i>																			
1. A. Bouwland	1 969 807	1 043 832	2 113 578	1 175 218	551 277	1 120 735	3 552	1 101	1 948	761 477	475 550	974 132	29 560	15 925	16 763	491 474	990 895		
I.B. Weiden	1 096 107	609 564	1 240 059	491 611	261 970	501 197	286	469	469	575 426	333 160	707 523	28 539	14 148	30 869	347 308	738 393		
I.C. Hooiweiden	347 320	126 965	150 913	123 132	49 696	60 668	708	100	120	206 462	68 787	79 415	15 491	8 383	10 710	77 170	90 123		
I.E. Tuinbouwgronden	11 040	3 400	7 541	7 160	5 377	5 377	235	281	508	88 487	28 384	84 487	3	98	1	687	1 456		
I.F. Boomgaarden	210 833	63 758	176 685	126 798	35 322	92 075	149	48	114	83 865	28 384	84 487	21	3	10	23 884	84 487		
I.G. Bos	533 648	609 559	367 832	167 322	111 592	53 450	213	181	2 700	349 467	461 612	294 685	16 646	34 543	16 928	366 113	496 155		
I.H. Woeste gronden	206 085	97 878	7 951	91 533	12 551	3 955	636	165	11	108 812	42 270	3 707	3 104	3 293	278	111 916	311 612		
I.K.L. Gekasteerde waters en wegen	126 491	22 951	12 450	71 705	7 847	7 847	348	206	87	50 670	6 763	4 359	3 024	587	157	53 438	45 562		
I. DIJMNOP. Geïrrigiseerde terreinen	103 065	103 065	90 985	439 442	59 886	705 084	20 727	3 030	62 312	346 775	37 370	181 845	7 240	2 777	1 744	354 015	183 589		
Totaal	5 315 515	2 680 993	5 027 993	2 697 921	1 139 726	2 550 587	29 064	7 024	68 539	2 485 338	1 454 485	2 331 607	103 192	79 757	77 460	2 588 530	1 534 242	2 409 067	
<i>Bebouwd</i>																			
2. A. Appartementen	407 240	1 849	17 182 100	202 043	956	6 454 642	138 578	599	8 631 734	65 916	288	2 077 247	703	5	18 477	66 619	293	2 095 724	
2.B. Buildings	15 583	721	5 445 189	11 661	499	2 520 995	1 502	107	2 095 249	2 404	114	824 173	16	1	4 773	2 420	115	828 945	
2.C. Huizen	2 952 691	153 255	95 321 920	1 700 838	94 010	52 507 549	168 677	3 248	13 546 896	1 064 721	54 883	28 638 548	18 455	1 114	628 927	1 083 176	55 997	29 267 475	
2.G. Ambachts- en industriegebouwen	53 098	22 944	22 766 127	31 101	14 586	14 772 918	4 007	544	1 520 796	17 592	7 682	6 367 248	398	133	105 165	17 990	7 814	6 472 412	
2.IJK. Diensten- en handelsgebouwen	59 679	4 409	9 881 186	40 164	2 726	4 661 746	2 384	261	3 228 715	16 816	1 391	1 954 073	315	30	36 652	17 131	1 421	1 990 725	
2. DEFHLMNOPQRST. Andere	449 568	32 405	10 736 238	219 693	20 949	6 739 926	11 960	1 412	1 423 545	215 219	9 845	2 534 926	2 696	200	37 840	217 915	10 045	2 572 767	
Totaal	3 937 859	215 583	161 332 760	2 205 500	133 727	87 657 776	327 108	6 171	30 446 936	1 382 668	74 203	42 396 215	22 583	1 483	831 834	1 405 251	75 685	43 228 048	
<i>Niet genormaliseerde oppervlakte</i>																			
Niet genormaliseerde oppervlakte	2 232	343	109 358	345	40	18 055	159	30	31 569	59 685	136	59 685	34	137	49	1 728	274	59 734	
Totaal gekasteerde oppervlakte	9 255 606	2 896 919	166 470 112	4 903 766	1 273 492	90 226 418	356 331	13 225	30 546 843	3 869 700	1 528 823	44 787 507	125 809	81 377	909 343	3 995 509	1 610 201	45 696 850	
<i>Niet gekasteerde oppervlakte</i>																			
Niet gekasteerde oppervlakte	-	154 952	-	-	77 651	-	2 953	-	-	70 348	-	-	-	4 000	-	-	74 348	-	45 696 850
Totale oppervlakte	9 255 606	3 051 871	166 470 112	4 903 766	1 351 143	90 226 418	356 331	16 178	30 546 843	3 869 700	1 599 172	44 787 507	125 809	85 377	909 343	3 995 509	1 684 549	45 696 850	

Bron: Kadaster - Samenvattende statistiek Bodembestemming.

Tabel 5. - AANDEEL (%o) VAN DE GEWESTEN EN TAALGEBIEDEN IN HET TOTAAL VAN HET RIJK

KADASTRALE AARDEN	Rijk			Vlaams Gewest Nederlands taalgebied			Brussels gewest Tweeling gebied			Waals gewest									
	Aantal perceelen	Oppervlakte (ha)	K.I. (x 1000 F)	Aantal perceelen	Oppervlakte (ha)	K.I. (x 1000 F)	Aantal perceelen	Oppervlakte (ha)	K.I. (x 1000 F)	Aantal perceelen	Oppervlakte (ha)	K.I. (x 1000 F)	Aantal perceelen	Oppervlakte (ha)	K.I. (x 1000 F)				
																Totaal			
<i>Onbebouwd</i>																			
1. A. Bouwland	1 000	1 000	530,3	596,6	528,1	530,3	1,8	1,1	0,9	386,6	455,6	460,9	15,0	15,3	7,9	401,6	470,8	468,8	
I.B. Weiden	1 000	1 000	448,5	448,5	429,8	402,2	0,6	0,5	0,4	525,0	546,6	570,6	25,9	23,2	24,9	550,8	569,8	595,4	
I.C. Hooiweiden	1 000	1 000	360,3	360,3	391,4	404,0	0,7	0,8	0,8	594,4	541,8	526,2	44,6	66,0	71,0	639,0	607,8	597,2	
I.E. Tuinbouwgronden	1 000	1 000	648,6	648,6	716,8	739,6	135,5	81,2	67,4	215,7	173,2	192,9	0,3	28,8	0,1	215,9	202,1	193,1	
I.F. Boomgaarden	1 000	1 000	601,4	601,4	554,0	521,1	0,7	0,8	0,6	397,8	445,2	478,2	31,2	0,0	0,1	397,9	445,2	478,2	
I.G. Bos	1 000	1 000	313,5	313,5	183,1	145,3	0,4	0,3	0,5	654,9	757,3	801,1	15,1	56,7	46,0	686,1	814,0	847,2	
I.H. Woeste gronden	1 000	1 000	433,9	433,9	532,8	497,4	3,1	1,7	1,4	528,0	431,9	466,3	34,9	33,6	34,9	543,1	465,5	501,2	
I.K.L. Gekasteerde waters en wegen	1 000	1 000	566,9	566,9	670,8	630,3	10,7	9,0	7,0	400,6	294,7	350,1	21,9	25,6	12,6	422,5	320,2	362,7	
I. DIJMNOP. Geïrrigiseerde terreinen	1 000	1 000	539,7	539,7	581,1	741,4	25,5	29,4	65,5	425,9	362,6	191,2	8,9	26,9	1,8	434,8	389,5	193,1	
Totaal	1 000	1 000	507,3	507,6	425,1	507,3	5,5	2,6	13,6	467,6	542,5	463,7	19,4	29,7	15,4	487,0	572,3	479,1	
<i>Bebouwd</i>																			
2. A. Appartementen	1 000	1 000	375,7	496,1	517,0	463,0	340,3	324,0	502,4	161,9	155,8	120,9	1,7	2,7	1,1	163,6	158,5	122,0	
2.B. Buildings	1 000	1 000	692,1	748,3	692,1	663,0	96,4	148,4	384,8	154,3	158,1	151,4	1,0	1,4	0,9	159,5	159,5	152,2	
2.C. Huizen	1 000	1 000	576,0	576,0	615,4	550,8	57,1	23,7	142,1	360,6	358,1	300,4	6,3	7,3	6,6	368,8	365,4	307,0	
2.G. Ambachts- en industriegebouwen	1 000	1 000	585,7	585,7	635,7	648,9	75,5	23,7	66,8	331,3	334,8	279,7	7,5	5,8	4,6	338,8	340,6	284,3	
2.IJK. Diensten- en handelsgebouwen	1 000	1 000	673,0	673,0	618,3	471,8	39,9	59,2	328,8	281,8	315,5	197,8	5,3	6,8	3,7	287,1	322,3	201,5	
2. DEFHLMNOPQRST. Andere	1 000	1 000	488,7	488,7	646,3	627,8	26,6	43,6	132,6	478,7	303,8	236,1	6,0	6,2	3,5	484,7	310,0	239,6	
Totaal	1 000	1 000	560,1	560,1	620,3	543,3	83,1	28,6	188,8	351,1	344,2	262,8	5,7	6,2	5,2	356,9	351,1	267,9	
<i>Niet genormaliseerde oppervlakte</i>																			
Niet genormaliseerde oppervlakte	1 000	1 000	116,6	154,6	116,6	165,1	71,2	87,5	286,7	759,0	396,5	545,8	15,2	399,4	0,4	774,2	798,8	546,2	
Totaal gekasteerde oppervlakte	1 000	1 000	439,6	529,8	439,6	542,0	38,5	4,6	183,5	418,1	527,7	269,0	13,6	28,1	5,5	431,7	555,8	274,5	
<i>Niet gekasteerde oppervlakte</i>																			
Niet gekasteerde oppervlakte	-	1 000	-	-	501,1	-	-	19,1	-	418,1	-	454,0	-	25,8	-	-	479,8	-	45 696 850
Totale oppervlakte	1 000	1 000	542,0	529,8	442,7	542,0	38,5	5,3	183,5	418,1	524,0	269,0	13,6	25,8	5,5	431,7	552,0	274,5	

Tabel 6. — AANDEEL OPPERVLAKTE EN KADASTRAAL INKOMEN (F/ha), GEMIDDELDE OPPERVLAKTE DER PERCELEN (ha) VOOR HET RIJK EN DE GEWESTEN (1.1.1980)

	Rijk				Vlaams Gewest				Waaals Gewest				Brussels Gewest			
	Aan-deel oppervlakte	Aan-deel K.I.	K.I./ha (F/ha)	Gemiddelde oppervlakte per-percelen	Aan-deel oppervlakte	Aan-deel K.I.	K.I./ha (F/ha)	Gemiddelde oppervlakte per-percelen	Aan-deel oppervlakte	Aan-deel K.I.	K.I./ha (F/ha)	Gemiddelde oppervlakte per-percelen	Aan-deel oppervlakte	Aan-deel K.I.	K.I./ha (F/ha)	Gemiddelde oppervlakte per-percelen
	KADASTRALE AARDEN															
1. <i>Onbebouwd</i>																
I.A. Bouwland	34,2	1,3	2 024,8	0,53	40,8	1,2	2 033,0	0,47	29,2	2,2	2 016,2	0,62	6,8	0,0	1 769,4	0,31
I.B. Weiden	20,0	0,7	2 034,3	0,56	19,4	0,5	1 913,2	0,53	20,6	1,6	2 126,0	0,58	1,8	0,0	1 639,4	0,40
I.C. Hooiweiden	4,1	0,1	1 188,6	0,37	3,7	0,1	1 220,8	0,40	4,6	0,2	1 167,9	0,35	0,6	0,0	1 203,1	0,43
I.E. Tuinbouwgronden	0,1	0,0	2 217,9	0,30	0,2	0,0	2 288,4	0,34	0,0	0,0	2 119,3	0,28	1,7	0,0	1 840,5	0,18
I.F. Boomgaarden	2,1	0,1	2 771,2	0,30	2,6	0,1	2 606,7	0,28	1,7	0,2	2 976,6	0,34	0,3	0,0	2 371,5	0,32
I.G. Bos	20,0	0,2	603,4	1,14	8,3	0,1	479,0	0,67	29,4	0,7	628,1	1,36	11,2	0,0	1 528,7	8,51
I.H. Woeste gronden	3,2	0,0	81,2	0,47	3,9	0,0	75,8	0,56	2,7	0,0	87,5	0,41	1,0	0,0	66,3	0,26
I.K.L. Gekadastrateerde waters en wegen	0,8	0,0	542,4	0,18	1,1	0,0	509,7	0,21	0,4	0,0	614,4	0,13	1,3	0,0	422,3	0,15
1. DIJMNOP.																
Geürganiseerde terreinen ...	3,4	0,6	9 227,0	0,12	4,4	0,8	11 773,7	0,13	2,4	0,4	4 572,9	0,11	18,7	0,2	20 565,0	0,14
<i>Totaal</i>	87,8	3,0	1 875,4	0,50	84,4	2,8	2 237,9	0,42	91,1	5,3	1 570,2	0,59	43,4	0,2	9 729,4	0,24
2. <i>Bebouwd</i>																
2.A. Appartementen	0,1	10,3	9 292 644,7	0,00	0,1	7,1	6 751 717,1	0,00	0,0	4,6	7 152 641,9	0,00	3,7	28,2	14 410 240,8	0,00
2.B. Buildings	0,0	3,3	7 552 273,0	0,05	0,0	2,8	5 052 093,7	0,04	0,0	1,8	7 208 219,1	0,05	0,6	6,9	19 581 765,0	0,07
2.C. Huizen	5,0	57,3	621 982,4	0,05	7,0	58,2	558 531,5	0,06	3,3	64,0	522 661,5	0,05	20,1	44,3	4 170 842,3	0,02
2.G. Ambachtis- en industriegebouwen	0,8	13,7	992 247,5	0,43	1,1	16,4	1 012 814,9	0,47	0,5	14,2	828 309,7	0,43	3,4	5,0	2 795 580,5	0,14
2.IJK. Diensten- en handelsgebouwen	0,1	5,9	2 241 139,9	0,07	0,2	5,2	1 710 104,9	0,07	0,1	4,4	1 400 932,6	0,08	1,6	10,6	12 370 556,9	0,11
2. DEFHLMNOPQRST. Andere ...	1,1	6,4	331 314,2	0,07	1,5	7,5	321 730,2	0,10	0,6	5,6	256 124,1	0,05	8,7	4,7	10 008 176,7	0,12
<i>Totaal</i>	7,1	96,9	748 355,7	0,05	9,9	97,2	655 498,0	0,06	4,5	94,6	571 157,4	0,05	38,1	99,7	4 933 873,9	0,02
<i>Niet genormaliseerde oppervlakte</i> ...	0,0	0,0	318 828,3	0,15	0,0	0,0	451 376,5	0,12	0,0	0,1	218 008,5	0,16	0,2	0,1	1 052 290,3	0,19
<i>Totaal gekadastrateerde oppervlakte</i> ...	94,9	100,0	57 464,5	0,31	94,3	100,0	70 849,6	0,26	95,6	100,0	28 379,6	0,40	81,7	100,0	2 309 780,2	0,04
<i>Niet gekadastrateerde oppervlakte</i> ...	5,1	—	—	—	5,7	—	—	—	4,4	—	—	—	18,3	—	—	—
<i>Totale oppervlakte</i>	100,0	100,0	54 546,9	0,33	100,0	100,0	66 777,8	0,28	100,0	100,0	27 127,1	0,42	100,0	100,0	1 888 171,8	0,05

Tabel 7 — AANDEEL VAN DE GEWESTEN IN DE BEBOUWING

	Aandeel bebouwde percelen			
	Vlaams Gewest	WaaIs Gewest	Brussels Gewest	Rijk
Aantal percelen	56 %	36 %	8 %	100 %
Oppervlakte	62 %	35 %	3 %	100 %
Kadastraal inkomen ...	54 %	27 %	19 %	100 %
Bevolking	57 %	33 %	10 %	100 %

Wallonië (2 238 F/ha t.o.v. 1 570 F/ha). Bovendien is dit terug te voeren tot de niet agrarische onbebouwde oppervlakte.

Voor de agrarisch gebruikte gronden is het kadastraal inkomen immers ongeveer identiek in beide ge-

westen of zelfs lichtjes hoger in Wallonië dan in Vlaanderen.

Voor de bebouwde oppervlakte is het kadastraal inkomen weliswaar 15% hoger per oppervlakteëenheid in Vlaanderen dan in Wallonië, maar ook hier is dit niet algemeen en voor de huizen bedraagt het verschil slechts 6%.

3. Kadastraal bodemgebruik in 1834

STATISTIQUE TERRITORIALE

DU

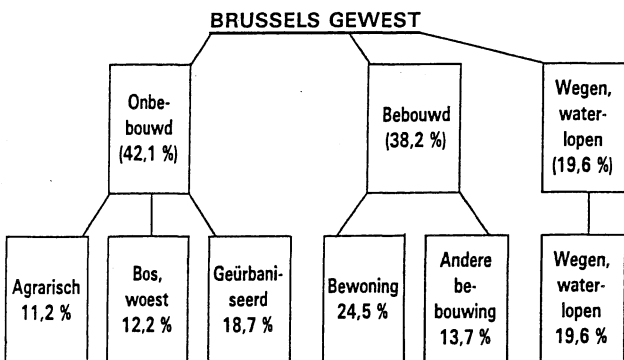
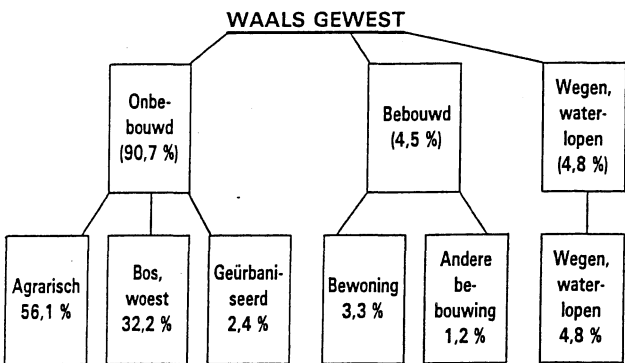
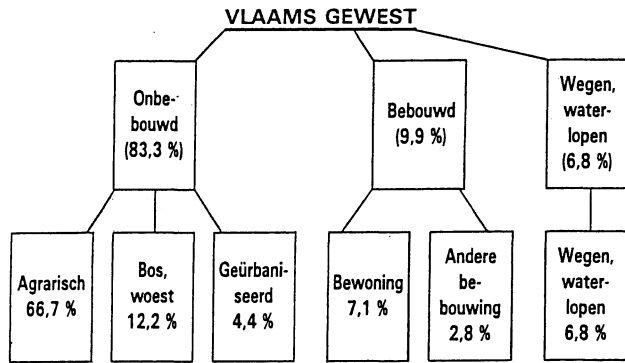
ROYAUME DE BELGIQUE,

BASÉE SUR

LES RÉSULTATS DES OPÉRATIONS CADASTRALES,

PUBLIÉE PAR LE MINISTRE DES FINANCES.

BODEMGEBRUIK 1980

De redenen die tot een statistiek van het bodemgebruik leidden, waren in de eerste jaren van het koninkrijk dezelfde als nu. Heel wat in de inleiding, de „Rapport au Roi”, die de statistiek van 1834 vergezelt, klinkt dan ook vertrouwd. „En avançant dans les progrès sociaux, on sent, de plus en plus le besoin d’avoir des documents positifs, pour servir de base aux projets d’amélioration. Aussi la connaissance exacte des faits si compliqués de l’administration publique, est-elle devenue d’une nécessité absolue pour l’homme d’Etat, car par elle seule on possède le moyen de modifier ou de porter, avec certitude de succès, les lois qui doivent agir sur la prospérité nationale ...” en wat verder „L’utilité de cet ouvrage est trop évidente pour que je cherche à la démontrer. Il me suffira d’exposer à VOTRE MAJESTE qu’il peut rendre d’importants services dans la comparaison de la Belgique avec d’autres pays, et avec elle-même à des époques différentes, sous le rapport agricole et sous celui de la division des biens” (1).

Het financiële en wetenschappelijke aspect wordt benadrukt „Les législateurs et les fonctionnaires de l’Etat, pour leurs travaux relatifs à tout ce qui concerne la propriété, et les hommes spéciaux, pour leurs

(1) Brussel, deel I: 1839, deel II: 1853.

investigations savantes, posséderont des termes numériques qui pourront être doués du langage raisonné le plus fécond, et qui par leur combinaison avec d'autres chiffres conduiront au développement de faits qui, sans cela, n'auraient pu être renseignés rigoureusement”.

De publicatie van een, in een twintigtal rubrieken samengevat, overzicht van het bodemgebruik en dit zowel per gemeente, kadastraal kanton en provincie is voor die tijd een unieke operatie waarvan bijlage 2 het resultaat geeft (1). Deze statistiek geeft een zeer goed inzicht in het bodemgebruik van 1834-1845 en toont o.m. het bestaan van zeer extensieve landbouwvormen aan. Aldus wijst zij bijvoorbeeld 184 000 ha „terrains essartés” aan, die vooral in Luxemburg voorkwamen. Onder „terrains essartés” dienen allerlei vormen van extensief bodemgebruik verstaan te worden (zie verder). Deze „terrains essartés” besloegen samen met andere woeste gronden (heide, struikgewas, moerassen, schorren en duinen e.d.m.) 369 000 ha of 1/8 van de landsoppervlakte. Het bouwland overheerste echter duidelijk, 1 464 000 ha of 49,7% van de totale landsoppervlakte. Daarnaast kwamen er ook meer intensieve vormen voor zoals de hopteelt, of de ruim 229 ha wijngaarden, vooral in de Maasvallei gelegen.

(1) 1834, uitgenomen voor Limburg en Luxemburg. In deze provincies kwam het kadaster, als gevolg van de betwistingen met Nederland, pas in 1845 klaar met zijn werkzaamheden.

Deze publicatie, die vrij zeldzaam geworden is, laat bovendien toe ook vergelijkingen met de huidige toestand te maken.

Een vergelijking van deze kadastrale oppervlakten met de gegevens van de landbouwtelling van 1846 (tabel 8) toont een groot parallellisme aan alhoewel de kadastrale gegevens iets hogere waarden geven (ca. 9% voor heel het rijk).

Zo de afwijking vrij beperkt is bij het akkerland (5%) dan wordt zij groter bij het grasland (10%), maar vooral bij de intensieve gebruiksvormen zoals moestuinen, wijngaarden en vooral siertuinen (70%). Deze laatste zullen toen vermoedelijk al gedeeltelijk buiten de telplicht voor de landbouwtelling gevallen zijn. De grootste afwijking treedt op bij de „terrains essartés” (veldkruidbedrijf) die bij het kadaster ruim vijf maal belangrijker zijn dan bij de landbouwtelling.

De woeste gronden zijn in de telling echter belangrijker. Het verschil ligt gedeeltelijk in het tijdsverschil tussen de kadastergegevens (1834) en de landbouwtelling (1846), alhoewel juist in Luxemburg, waar de „essartage” relatief het belangrijkste was, dit verschil te verwaarlozen is (1845 t.o.v. 1846).

We moeten echter rekening houden met de mogelijkheid dat het kadaster van 1845 voor woeste gronden en „terrains essartés” heel goed de toestand van omstreeks 1820 kan gegeven hebben, indien er geen mutaties waren. De voornaamste reden zal wel ge-

Tabel 8. — OPPERVLAKTEN VAN DE LANDBOUWTELLING 1846 (IN HA), VERGELEKEN MET HET KADASTRAAL BODEMGEBRUIK (1834-1845)

	Akkergronden	Weiden	Boomgaarden	Wijngaarden	Moestuinen	Boomkwekerijen	Siertuinen	Bossen	Veldkruidbedrijven	Heide en vennen	Totaal
LANDBOUWTELLING											
Prov. Antwerpen	104 347	27 163	155	1	3 321	74	364	35 790	578	56 183	227 976
Prov. Brabant	216 995	25 557	3 759	4	6 218	174	963	32 505	248	1 029	287 452
Prov. West-Vlaanderen	197 498	57 787	10 533	4	4 413	178	388	28 524	599	3 358	303 282
Prov. Oost-Vlaanderen	182 232	27 620	5 006	2	3 744	95	280	21 810	301	2 569	243 659
Prov. Limburg	94 022	27 782	4 554	—	1 823	32	164	18 924	1 144	67 663	216 108
Prov. Luik	126 874	39 957	9 116	146	3 828	85	210	42 318	812	23 907	247 253
Prov. Henegouwen	223 166	35 755	9 246	1	5 627	132	475	55 152	350	2 600	332 504
Prov. Namen	157 268	25 681	2 613	2	3 794	74	404	109 519	19 647	14 282	333 284
Prov. Luxemburg	89 582	49 272	752	7	1 738	44	54	141 125	10 532	118 411	411 517
BELGIE	1 391 984	316 574	45 734	167	34 506	888	3 302	485 667	34 211	290 002	2 603 035
%	53,47	12,16	1,75	0,00	1,32	0,03	0,12	18,65	1,31	11,14	100,00
KADASTER											
(2)	1 463 663	346 867	61 637	229	38 764	4 796	5 669	541 447	184 756	180 269	2 828 095
% (2)/(1)	105,15	109,57	134,77	137,12	112,33	540,09	171,68	111,48	540,05	62,16	108,65

weest zijn dat de essartage (veldkruidbedrijf) toegepast werd op de gemene gronden (sinds de Franse tijd gemeentegronden) en dat dit een zeer extensieve wijze van landbouw was, waarbij een deel van deze gronden na ontginning (waarbij de resten van de vroegere vegetatie verbrand werden) gedurende 2 of 3 jaar vrucht leverden (boekweit, rogge, haver bv.). Dan kon er zich of terug laaghout (hiervan was de eikeschors sterk gewaardeerd als looistof, terwijl het hout dienstig was als brandhout en alaamhout) ontwikkelen gedurende 15 à 20 jaar of brem (werd vooral gebruikt als strooisel voor de stal) of bleef de grond in heide liggen. In het laatste, en meest voorkomende, geval diende de heide voor een extensieve beweiding (zgn. patsart of schaapsweide).

Wat er ook van zij, als men de „terrains essartés” optelt bij de woeste, niet bewerkte, gronden (heide, veen, etc.) dan blijkt het verschil tussen landbouwtelling en kadaster beperkt te zijn (slechts 12%).

In het geheel was er toen reeds een verschil tussen de getelde landbouwoppervlakte en de kadastrale landbouwoppervlakte, verschillen die naar plaats en bodemgebruik licht varieerden, maar toch de „juistheid” van beide gegevens niet in vraag doen stellen. Kadaster en landbouwtelling bevestigen elkaar als het ware.

4. Evolutie van het kadastraal bodemgebruik 1834-1980

4.1. Methodiek

Een vergelijking van het kadastraal bodemgebruik over een periode van zowat 150 jaar biedt natuurlijk een aantal moeilijkheden. Een eerste moeilijkheid ligt in de inhoud van de kadastrale begrippen. Deze zijn niet ongewijzigd gebleven. Een paar voorbeelden: „terrains essartés” bv. bestaan niet meer; een belangrijk deel van de tuinbouw is niet meer bij de moestuinen onder te brengen maar wordt op het bouwland geteeld, dikwijls in afwisseling met traditionele landbouwgewassen zoals granen, terwijl heel wat moestuinen nu bij de gewone „tuinen” ondergebracht worden; het begrip bebouwing is veel ruimer geworden: oorspronkelijk enkel huis met koertje, werd het later uitgebreid tot bebouwing en tuin van

max. 3 are en nu kan soms een huis met tuin van 10 are en meer als een perceel „huis” genoteerd staan.

Een andere moeilijkheid ligt in de wijziging van de oppervlakte van de gemeenten, de gewesten en het rijk als gevolg van duizenden grenswijzigingen die optraden of als gevolg van hermetingen.

Door gebruik te maken van relatieve waarden en de vergelijking te beperken tot de gewesten en het rijk kan deze moeilijkheid grotendeels opgelost worden.

Na wikken en wegen werden uiteindelijk de volgende rubrieken gehanteerd om de vergelijking van de gegevens voor de gewesten en het rijk (tabel 8) zo zinvol mogelijk te maken.

1. Akkerland m.i.v. tuinbouw, 2. Weide, 3. Boomgaarden, 4. Bos, 5. Woeste gronden, heide, 6. Waterlopen en wegen, 7. Andere onbebouwde oppervlakte, 8. Bebouwde oppervlakte, 9. Tuinen en parken, 10. Totaal.

Wat de grenswijzigingen betreft werden voor de gewesten de gemeenten, zoals ze voorkwamen in 1834 en 1980, gehanteerd (dus zonder correcties, die elkaar trouwens op het niveau der gewesten enigszins compenseren). Wel wordt apart (bijlage 3) het bodemgebruik weergegeven (1980) voor het geheel van het na de eerste wereldoorlog bij ons land gevoegde gebied. Dit behoort nu in zijn geheel tot het Waalse gewest maar wijzigt niets wezenlijks aan het relatief bodemgebruik van Wallonië en het rijk. De vergelijking tussen 1834 en 1980 (zowel relatief als absoluut) heeft dus betrekking op de totale oppervlakte van België in 1834 (Luxemburg en Limburg 1845) en in 1980.

4.2. Wat het agrarisch bodemgebruik verloor, kon in belangrijke mate gecompenseerd worden door de ontginning van de woeste gronden.

Voor het rijk blijkt de oppervlakte van het akkerland van 1834 tot 1980 gedaald te zijn van 51 tot 34% (tabel 9 en 10) (index 69,4) en het grasland verdubbeld van 12 tot 24% (index 212). De boomgaarden handhaafden zich op ca. 2% (index 103), het bos nam lichtjes toe van 18 tot 20% (index 113), maar heide en woeste gronden kenden een sterke vermindering van 12 tot 3% (index 27). Waterlopen en wegen verdubbelden van 3 tot 6% (index 204). De grootste aangroei kende echter de bebouwing die vertienvoudigde tot 7% (index 1075) terwijl ook tuinen en parken een explosieve groei kenden tot ca. 2% (index 897).

Table 9. — VERGELIJKING KADASTRAAL BODEMGEBRUIK 1834-1980 VOOR HET RIJK EN DE GEWESTEN

KADASTRAAL BODEMGEBRUIK	Rijk						Vlaams Gewest						Waals Gewest						Brussels Gewest						KADASTRAAL BODEMGEBRUIK					
	1834		1980		%		1834		1980		%		1834		1980		%		1834		1980		%		1834		1980		%	
	Oppervlakte (ha)	% (1)	Oppervlakte (ha)	% (2)	% (1)	% (2)	Oppervlakte (ha)	% (1)	Oppervlakte (ha)	% (2)	% (1)	% (2)	Oppervlakte (ha)	% (1)	Oppervlakte (ha)	% (2)	% (1)	% (2)	Oppervlakte (ha)	% (1)	Oppervlakte (ha)	% (2)	% (1)	% (2)	Oppervlakte (ha)	% (1)	Oppervlakte (ha)	% (2)	% (1)	% (2)
Akkerland met inbegrip van	1 508 716	1 047 155	51,22	100	34,31	100	782 828	553 714	58,07	51,89	40,98	52,88	716 119	492 064	45,29	47,46	29,22	46,99	9 769	1 377	60,34	0,65	8,52	0,13	1 377	60,34	0,65	8,52	0,13	
tuinbouw	346 846	736 529	11,78	100	24,13	100	169 225	311 666	12,55	48,79	23,07	42,32	175 910	424 478	11,12	50,72	23,20	57,63	1 711	386	10,57	0,49	2,39	0,05	386	10,57	0,49	2,39	0,05	
Weide	61 638	63 758	2,09	100	2,09	100	25 812	35 322	1,91	41,88	2,61	55,40	35 686	28 388	2,26	57,90	1,69	44,52	139	48	0,86	0,22	0,30	0,08	48	0,86	0,22	0,30	0,08	
Boomgaarden	541 447	609 559	18,38	100	19,97	100	142 490	111 592	10,57	26,32	8,26	18,31	395 933	496 155	25,04	73,12	29,45	81,39	3 024	1 812	18,67	0,56	1,20	0,30	1 812	18,67	0,56	1,20	0,30	
Bos	368 053	97 878	12,50	100	3,21	100	163 359	52 151	12,12	44,39	3,86	53,28	204 687	45 562	12,95	55,61	2,70	46,55	7	165	0,04	0,00	1,02	0,17	165	0,04	0,00	1,02	0,17	
Woeste gronden, heide	87 380	177 903	2,97	100	5,83	100	44 985	93 046	3,34	51,48	6,89	52,30	41 645	81 697	2,63	47,65	4,85	45,92	750	3 160	4,63	0,86	1,93	1,78	3 160	4,63	0,86	1,93	1,78	
Waterlopen en wegen	5 766	52 337	0,19	100	1,71	100	4 134	31 605	0,31	71,71	2,34	60,39	1 623	19 355	0,10	28,15	1,75	36,98	8	1 377	0,03	0,14	0,31	2,63	1 377	0,03	0,14	0,31	2,63	
Andere onbebouwde oppervlakte	20 078	213 926	0,68	100	7,08	100	11 668	133 766	0,87	58,11	9,90	61,95	7 958	75 959	0,50	39,64	4,50	35,18	453	6 201	2,80	2,25	38,32	2,87	6 201	2,80	2,25	38,32	2,87	
Bebouwde oppervlakte	5 669	50 825	0,19	100	1,67	100	3 353	28 281	0,26	62,66	2,09	55,64	1 786	20 891	0,11	31,50	1,24	41,11	331	1 652	2,04	5,84	10,21	3,25	1 652	2,04	5,84	10,21	3,25	
Tuinen en parken	2 945 593	3 051 870	100	100	100	100	1 348 054	1 351 143	100	45,76	100	44,27	581 347	1 684 549	100	53,69	100	55,20	16 192	16 178	100	0,55	100	0,53	16 178	100	0,55	100	0,53	
<i>Totaal</i>																														

(1) Aandeel van de oppervlakte per territoriale eenheid.
(2) Aandeel van de oppervlakte per rubriek van bodembegebruik.

Schematisch, met bijzondere aandacht voor de vier componenten: agrarische oppervlakte, bos en woeste gronden, geïrbaniseerde oppervlakte (zowel bebouwd als niet bebouwd) en wegen en waterlopen kan men de evolutie voor het rijk en de gewesten hiernaast aflezen.

Hierbij blijkt de agrarische oppervlakte zich ondanks alles vrij goed te handhaven doordat ze ten nadele van de woeste gronden in de 19de eeuw nog een belangrijke expansie kende (beteelde oppervlakte volgens de landbouwtelling 1846: 1 793 000 ha, 1880: 1 983 000 ha), winst die hoofdzakelijk na 1950 door urbanisatie verloren ging (Landbouwtelling 1950: 1 816 000 ha, 1970: 1 534 000 ha, 1980: 1 421 000 ha). Uiteraard heeft Brussel de voornaamste aangroei van de geïrbaniseerde oppervlakte gekend (1980: 77% van de oppervlakte van het Brussels gewest).

Een ander element is de evolutie van het kadastraal inkomen. In 1834 (1) bedroeg het kadastraal inkomen van de onbebouwde oppervlakte 71%, dit van de bebouwde oppervlakte 29%. In 1980 zijn de verhoudingen respectievelijk 3% en 97%, m.a.w. waar in 1834 de onbebouwde oppervlakte nog — en dit veruit — het belangrijkste was, dan is deze op dit ogenblik herleid tot een, althans relatief gezien, zeer geringe bron van inkomsten voor de staat.

(1) Statistique territoriale du Royaume de Belgique, 1839: Tableau présentant les principaux résultats du cadastre.

Table 10. — INDEXEN VOOR DE BODEMBEZETTING OP 1.1.1980 (1834 = 100) VOOR HET RIJK EN DE GEWESTEN

KADASTRAAL BODEMGEBRUIK	Rijk						Vlaams Gewest						Waals Gewest						Brussels Gewest											
	1834		1980		%		1834		1980		%		1834		1980		%		1834		1980		%		1834		1980		%	
	Oppervlakte (ha)	% (1)	Oppervlakte (ha)	% (2)	% (1)	% (2)	Oppervlakte (ha)	% (1)	Oppervlakte (ha)	% (2)	% (1)	% (2)	Oppervlakte (ha)	% (1)	Oppervlakte (ha)	% (2)	% (1)	% (2)	Oppervlakte (ha)	% (1)	Oppervlakte (ha)	% (2)	% (1)	% (2)	Oppervlakte (ha)	% (1)	Oppervlakte (ha)	% (2)	% (1)	% (2)
Akkerland m.i.v. tuinbouw	69,41	68,71	70,75	100	103,61	100	69,41	68,71	70,75	100	103,61	100	69,41	68,71	70,75	100	103,61	100	69,41	68,71	70,75	100	103,61	100	69,41	68,71	70,75	100	103,61	100
Weide	212,35	241,30	184,17	100	212,35	241,30	212,35	241,30	184,17	100	212,35	241,30	212,35	241,30	184,17	100	212,35	241,30	212,35	241,30	184,17	100	212,35	241,30	212,35	241,30	184,17	100	212,35	241,30
Boomgaarden	103,44	136,84	136,84	100	103,44	136,84	103,44	136,84	136,84	100	103,44	136,84	103,44	136,84	136,84	100	103,44	136,84	103,44	136,84	136,84	100	103,44	136,84	103,44	136,84	136,84	100	103,44	136,84
Bos	112,58	125,31	78,32	100	112,58	125,31	78,32	125,31	78,32	100	112,58	125,31	78,32	125,31	78,32	100	112,58	125,31	78,32	125,31	78,32	100	112,58	125,31	78,32	125,31	78,32	100	112,58	125,31
Woeste gronden, heide	26,59	22,26	31,92	100	26,59	22,26	31,92	22,26	31,92	100	26,59	22,26	31,92	22,26	31,92	100	26,59	22,26	31,92	22,26	31,92	100	26,59	22,26	31,92	22,26	31,92	100	26,59	22,26
Waterlopen en wegen	203,60	196,17	206,84	100	203,60	196,17	206,84	196,17	206,84	100	203,60	196,17	206,84	196,17	206,84	100	203,60	196,17	206,84	196,17	206,84	100	203,60	196,17	206,84	196,17	206,84	100	203,60	196,17
Andere onbebouwde oppervlakte	907,74	764,46	764,46	100	907,74	764,46	764,46	764,46	764,46	100	907,74	764,46	764,46	764,46	764,46	100	907,74	764,46	764,46	764,46	764,46	100	907,74	764,46	764,46	764,46	764,46	100	907,74	764,46
Bebouwde oppervlakte	1 075,42	954,51	1 146,45	100	1 075,42	954,51	1 146,45	954,51	1 146,45	100	1 075,42	954,51	1 146,45	954,51	1 146,45	100	1 075,42	954,51	1 146,45	954,51	1 146,45	100	1 075,42	954,51	1 146,45	954,51	1 146,45	100	1 075,42	954,51
Tuinen en parken	896,52	1 169,99	796,07	100	896,52	1 169,99	796,07	1 169,99	796,07	100	896,52	1 169,99	796,07	1 169,99	796,07	100	896,52	1 169,99	796,07	1 169,99	796,07	100	896,52	1 169,99	796,07	1 169,99	796,07	100	896,52	1 169,99
<i>Totaal</i>	103,61	106,53	100,23	100	103,61	106,53	100,23	103,61	106,53	100	103,61	106,53	100,23	103,61	106,53	100	103,61	106,53	100,23	103,61	106,53	100	103,61	106,53	100,23	103,61	106,53	100	103,61	106,53

5. Evaluatie van de kadastrale gegevens

Uiteindelijk staat men verbaasd wanneer men bij de analyse van de kadastrale gegevens merkt dat het agrarische bodembegebruik nog ca. 1 847 000 ha (61%) van de landsoppervlakte zou bedragen.

Men is geneigd deze cijfers te vergelijken met deze van de landbouwtelling op 15 mei 1980 die een totale bedrijfsoppervlakte geeft van 1 460 000 ha, waarvan ruim 1 420 000 ha of 47% van de landsoppervlakte cultuurgrond is.

Van de totale oppervlakte van het land zou dus, volgens het kadaster, 13% meer agrarisch gebruikt zijn.

De vergelijking tussen bepaalde kadastrale gegevens m.b.t. het bodembegebruik en de gegevens van de landbouwtelling toont dus vrij grote verschillen, maar heeft weinig zin.

Die verschillen zijn normaal en begrijpelijk indien men weet welk doel beide instanties beogen en hoe de verzameling van de gegevens gebeurt. Het kadaster heeft een fiscaal doel en beoogt een overzicht van het

bodemgebruik te geven, vertrekkend van een bestaande gekende toestand. De eigenaar moet eventuele wijzigingen mededelen. Daar de eigenaar geen of geen positief belang heeft bij het mededelen van bepaalde wijzigingen, geeft het kadaster in zijn geheel voor de onbebouwde oppervlakte een enigszins verouderde situatie weer. Aldus blijft een perceel grond dat ooit „weide” was, weide bij het kadaster, onafgezien of het nog steeds deel uitmaakt van een landbouwbedrijf als weide, of geïncorporeerd werd in een tuin, of slechts soms als weide fungeert voor een rijkpaard, of als sociaal braak ligt te verwilderen en dat telkens voor zijn totale meetkundige oppervlakte. In zijn geheel geeft het bodemgebruik van het kadaster aldus een *landschappelijk resultaat* weer.

De *landbouwtelling* daarentegen beoogt de *agrarisch productieve oppervlakte* te meten en dit zonder fiscaal doel en steunt hiervoor op de jaarlijkse verklaring van de gebruikers-landbouwers. Een weide bv. wordt daarom slechts geteld als ze deel uitmaakt van een werkelijk landbouwbedrijf en voor de oppervlakte die de bedrijfsleider als agrarisch renderend beschouwt.

Het is duidelijk dat in die omstandigheden vooral in de verstedelijkte zones van ons land een sterk verschil tussen beide bronnen m.b.t. het bodemgebruik kan optreden. Eenzelfde benaming dekt immers niet noodzakelijk dezelfde inhoud.

Het is echter tevens ook duidelijk dat het verschil tussen beide van die omvang is, dat nader onderzoek op lokaal vlak zich opdringt. Een proefenquête voor een aantal gemeenten, waarbij per kadastraal onbebouwd perceel, het kadastrale bodemgebruik en het eventuele landbouwgebruik zou vergeleken worden, zou dan ook zeer wenselijk zijn. Met name zou er moeten uit blijken of we het juist voorhebben wanneer we menen dat 5 à 10% van onze oppervlakte die agrarisch bruikbaar is op dit ogenblik niet of nauwelijks als dusdanig gebruikt wordt. Tevens zou ook kunnen uitgemaakt worden in welke mate er van een onderschatting bij de telling sprake is, en in welke mate het kadaster achtergebleven is op de werkelijke evolutie van het bodemgebruik.

6. Bespreking der kaarten (1)

Bodemgebruik 1834 —(Kaarten 1 t/m 5)

1. Akkerland met inbegrip van tuinbouwgronden

Deze kaart toont in welke mate in 1834 alle beschikbare gronden nog voor de akkerbouw, in essen-

tie de graangewassen, gebruikt werden. In sommige kantons, vooral in het Haspengouwse en het zuiden van West-Vlaanderen, overschreed het akkerland zelfs de 80% maar in gans Centraal-België werd 2/3 van de totale oppervlakte aan akkerbouw besteed.

Iets geringere waarden kregen we in West-Vlaanderen, waar weiden en bossen nog relatief belangrijk zijn, zoals trouwens ook in Centraal Oost-Vlaanderen en de randgebieden van de Ardennen. Zeer geringe waarden aan akkerland worden bereikt in de Kempen en de Ardennen waar bossen en woeste gronden zeer belangrijk zijn en bovendien ook de weiden relatief gezien nog een zekere betekenis hebben.

2. Weiden en hooiweiden

In zijn geheel is het grasland nog vrij beperkt. Twee gebieden vertonen duidelijk een sterke concentratie: het oosten van de provincie Luik en de Polderzone, terwijl ook in het gebied tussen Kempisch Plateau en Noorderkempen de weidegronden belangrijk zijn. Verder bereiken ook sommige kantons in de beide Vlaanderen relatief hoge waarden.

Alhoewel het grootste deel van de Ardennen en de Noorderkempen iets hogere waarden vertonen dan de rest van het land, waar de weiden en hooiweiden minder dan 9% van de oppervlakte uitmaken, is het aandeel grasland er vooralsnog vrij bescheiden en overschrijdt de 15% niet.

3. Bossen

Zoals te verwachten was, is ook in 1834 de bosoppervlakte het belangrijkste in het gebied ten zuiden van Samber en Maas. De hoogste waarden worden bereikt enerzijds in het zuiden van de provincies Henegouwen en Namen en anderzijds in de randgebieden van het Ardeens plateau, in Luxemburg. In Centraal en Noord-België vallen naast het Zuid-Brabantse bosgebied ook het Hageland en het centrum van Binnen-Vlaanderen op door relatief hoge waarden.

Op het Kempisch plateau en in de Noorderkempen is de bosoppervlakte vrij beperkt terwijl Haspengouw en de Polders opvallen door een praktisch volledig ontbreken van het bos.

(1) Om technische redenen fungeren in 1834 de kantons en in 1980 de gemeenten als basiseenheid. De cartogrammen die hetzelfde bodemgebruik weergeven worden om de vergelijking gemakkelijker te maken tegenover elkaar geplaatst.

4. *Woeste gronden*

Zeer duidelijk blijkt de grote omvang die de woeste gronden hebben in een aantal gewesten van ons land in het begin der 19de eeuw. In de Kempen zijn het vooral de kantons die het Kempisch plateau en de Noorderkempen omvatten die opvallen door hun hoge waarden.

De Ardennen vormen echter zonder twijfel het gebied waar de woeste gronden de grootste oppervlakte innemen. Belangrijk is echter dat een deel van deze gronden partieel en/of tijdelijk in het agrarisch gebeuren betrokken wordt als veldkruidbedrijf, de zogenaamde essartage. Ook in de kantons die de kustduinen omvatten is het aandeel woeste gronden niet onbelangrijk.

5. *Boomgaarden*

De boomgaarden nemen uiteraard slechts een beperkt deel van de oppervlakte in. Toch vertonen ze zeer mooie ruimtelijke patronen.

Praktisch afwezig in Ardennen en Kempen, zijn ze zeer belangrijk in het Land van Herve en in mindere mate in het aansluitend Haspengouw. Dit zijn vrijwel de enige gebieden met veel boomgaarden in het oosten van het land.

Daarentegen zijn de boomgaarden bijna overal aanwezig ten westen van een lijn die loopt van Antwerpen over Brussel naar Charleroi.

Een paar kernpunten zijn hier het zuidwesten van West-Vlaanderen en het Pajottenland.

Bodemgebruik 1980 — (kaarten 6 t/m 9)

Algemene opmerking

Gezien de kaarten van 1980 gemaakt zijn op het niveau van de gemeenten (596 gemeenten) maakt dit bijna driemaal het aantal ruimtelijke eenheden uit ten opzichte van 1834 die opgesteld werden per kadastraal kanton (210 kantons).

Uiteraard brengt dit mede dat het kaartbeeld een veel gefractioneerder beeld kan geven.

1. *Akkerland met inbegrip van tuinbouwgronden*

Ten opzichte van 1834 heeft de akkerbouw, op een paar Ardeense en Kempische gebieden na, aan betekenis verloren. Zij is nog steeds zeer belangrijk in de oostelijke leemgordels (Oost-Brabant en Haspengouw) waar zij nog 2/3 van de oppervlakte inneemt.

Andere zones waar de akkerbouw nog meer dan de helft van de oppervlakte omvat zijn Centraal en Zuidoost-Vlaanderen, het zuiden van Oost-Vlaanderen en het noordwesten van Henegouwen, de Poldergebieden en aangrenzende zones in het noorden van Oost-Vlaanderen, alsook in een paar verspreide gebieden zoals o.m. de verbeterde Kempen.

Het minst belangrijk is zij in het oosten van de provincie Luik en het zuiden van Henegouwen, waar minder dan 10% nog ingenomen is door akkerbouw, terwijl ook in de Kempen en de Ardennen, op een paar gemeenten na, de akkerbouw van betrekkelijk weinig betekenis is.

2. *Weiden en hooiweiden*

Het grasland is veel belangrijker geworden dan in 1834. Naast het kerngebied van het Land van Herve beslaan de weiden en hooiweiden nu ook zeer grote oppervlakten in gans het westen van West-Vlaanderen, de Centrale en Noorderkempen, Zuidoost-Vlaanderen en Noord-Henegouwen en in een brede band, die in o.m. het Condruzische omvat, van de Franse tot de Duitse grens. Ook in Belgisch-Lotharingen neemt het grasland grote oppervlakten in.

3. *Bossen*

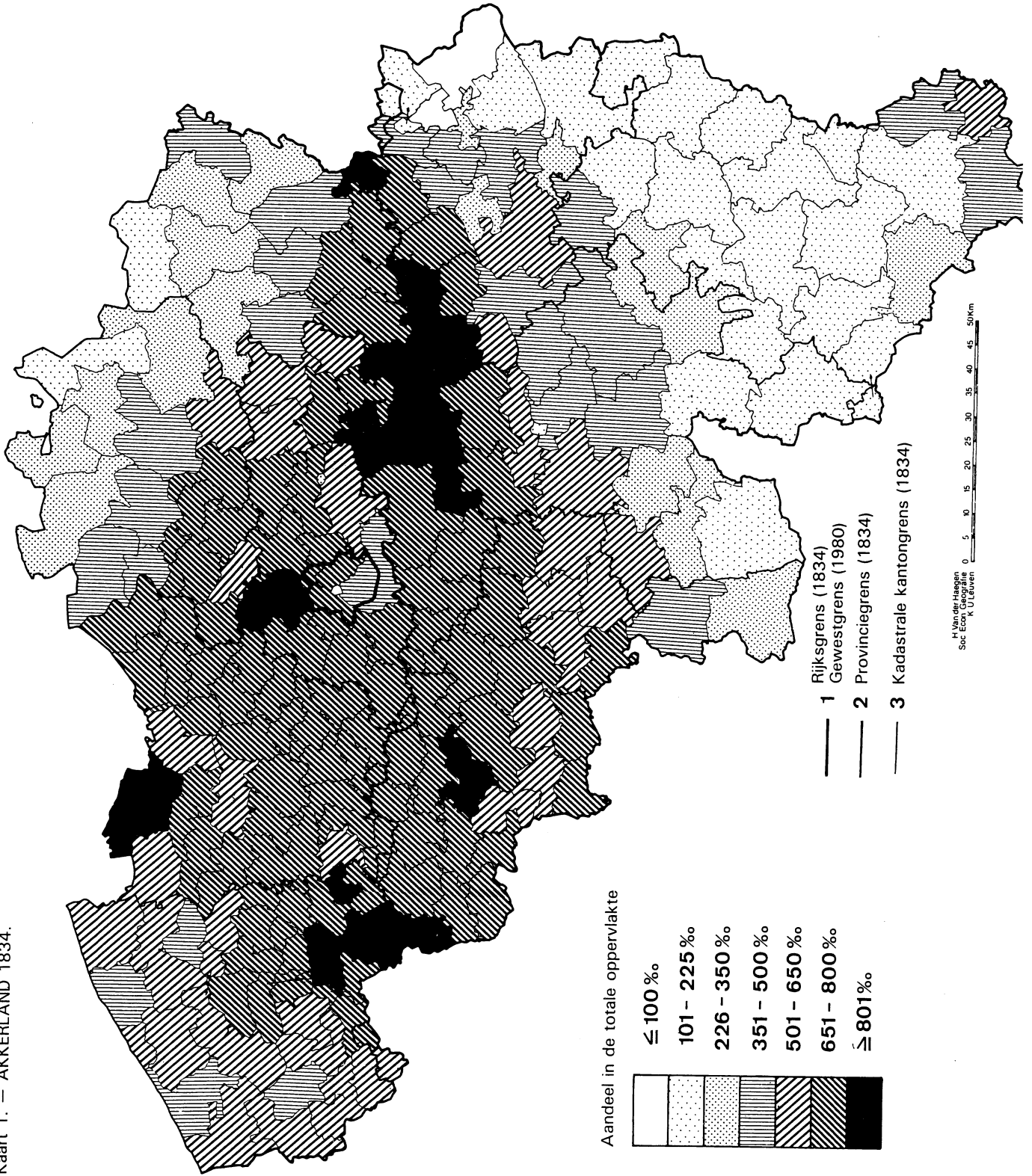
De bosoppervlakte is in zijn geheel lichtjes toegenomen, maar dit is een resultaat van een zeer verschillende regionale evolutie.

Terwijl de bossen afnamen in de beide Vlaanderen en in gans Centraal-België, merken we een toename in de Centrale en Noorderkempen, maar vooral in geheel het gebied ten zuiden van Samber en Maas waar ze het meest kenmerkende element van het landschap geworden zijn.

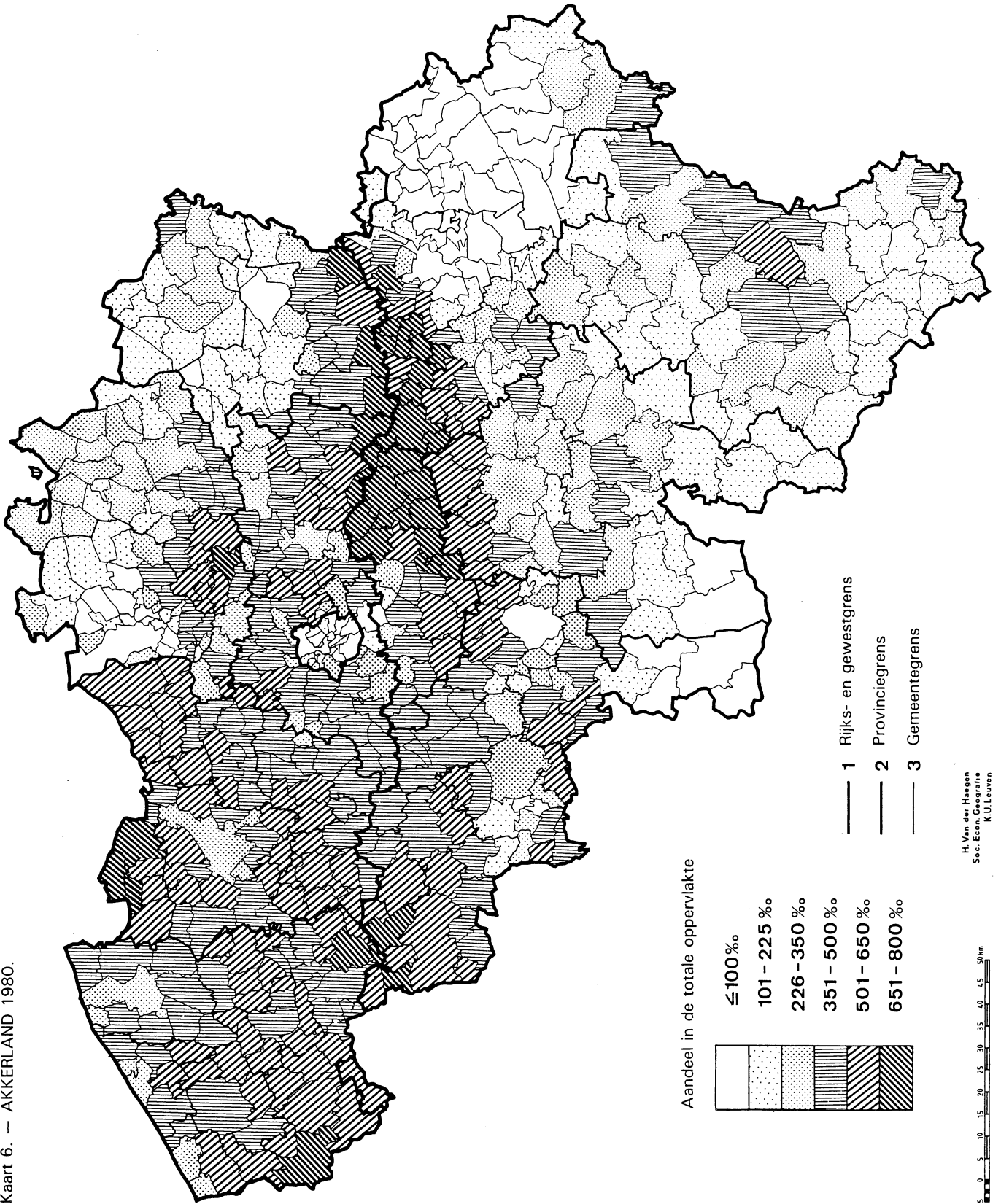
4. *Woeste gronden*

De woeste gronden zijn zeer dikwijls in regressie ten overstaan van 1834 alhoewel ze nog een zekere betekenis innemen in de Hoge Venen, het Kempisch Plateau en de Noorderkempen en de kustzone (de resten van de duinen).

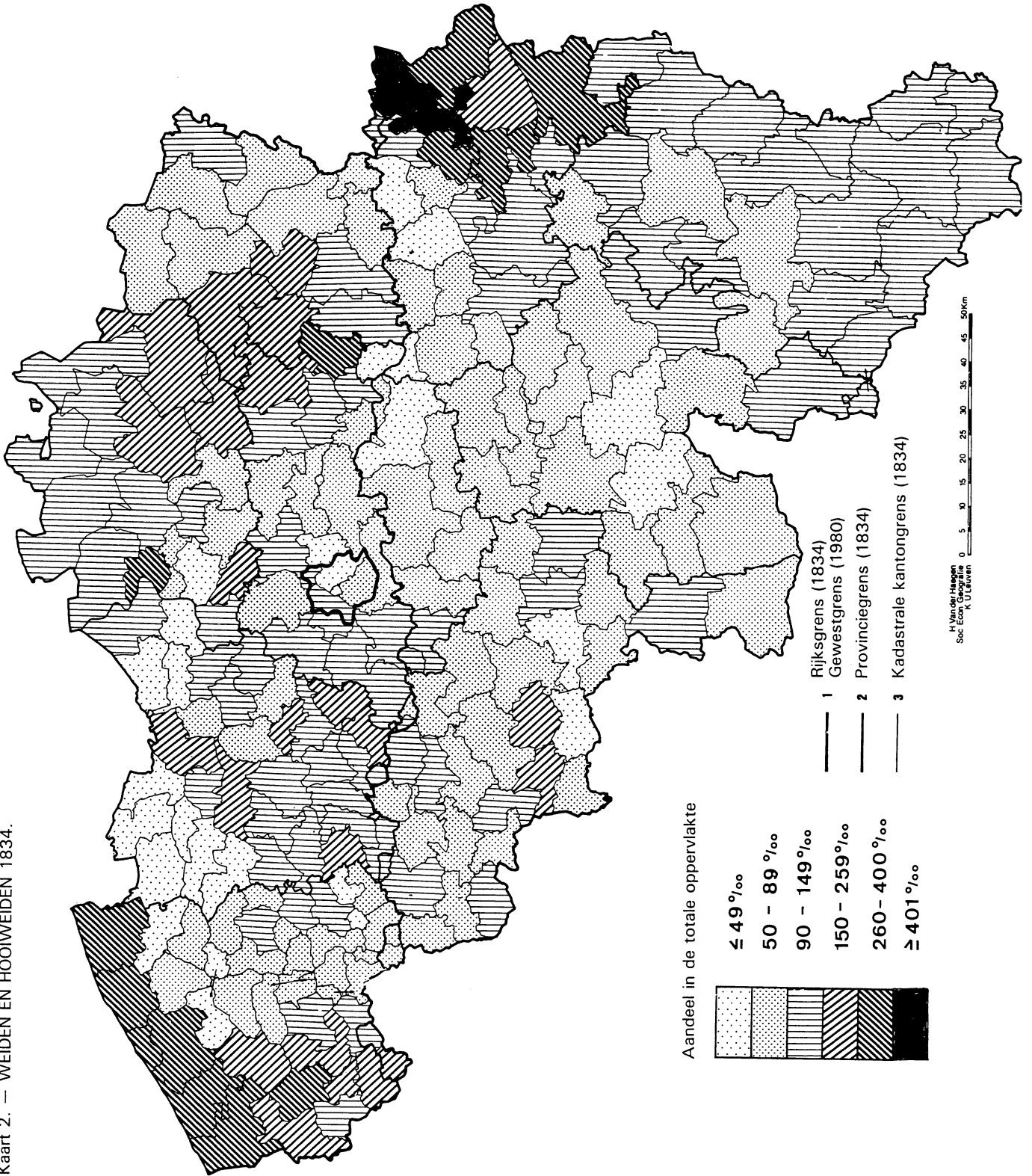
Kaart 1. — AKKERLAND 1834.

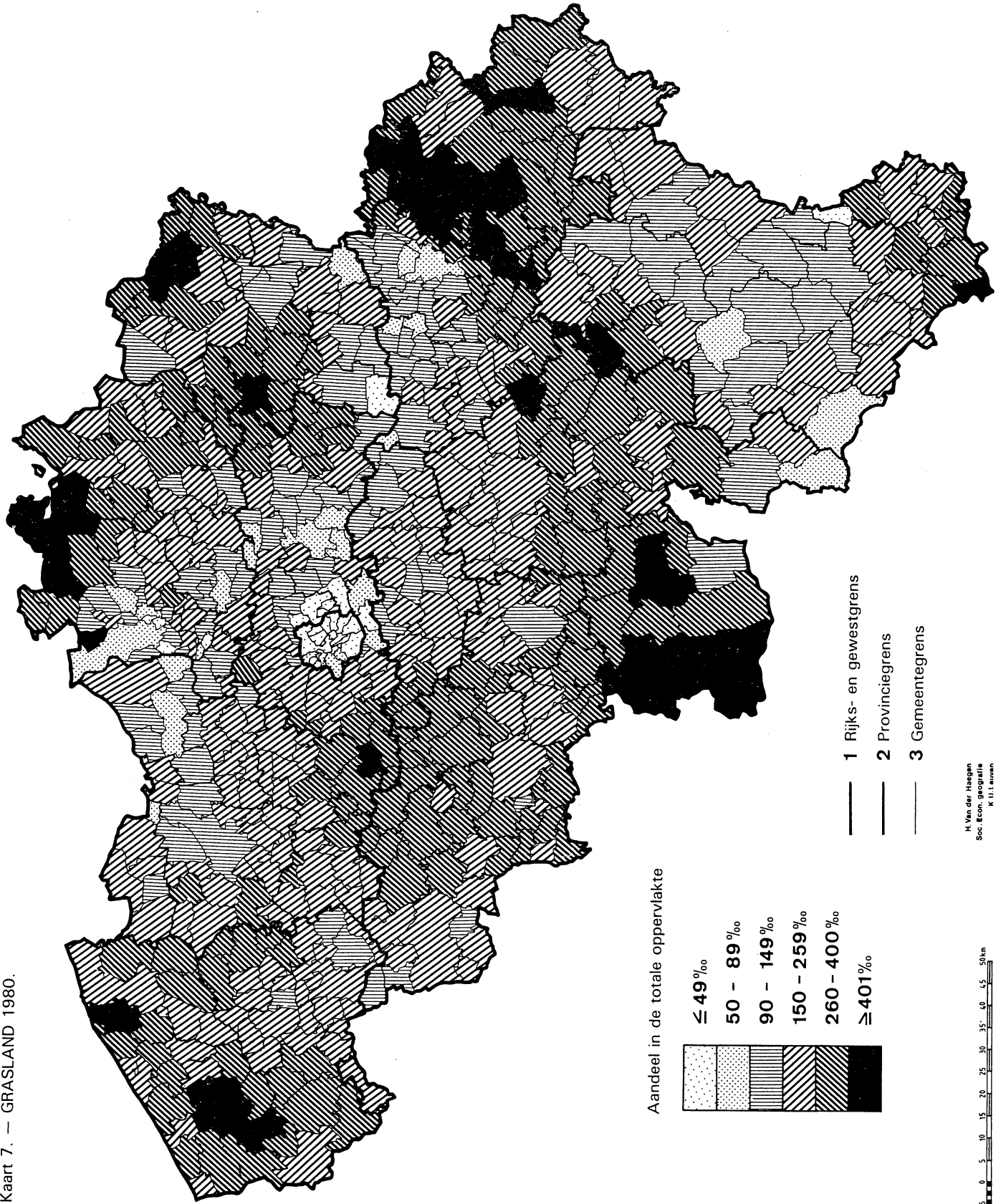
Kaart 6. — AKKERLAND 1980.

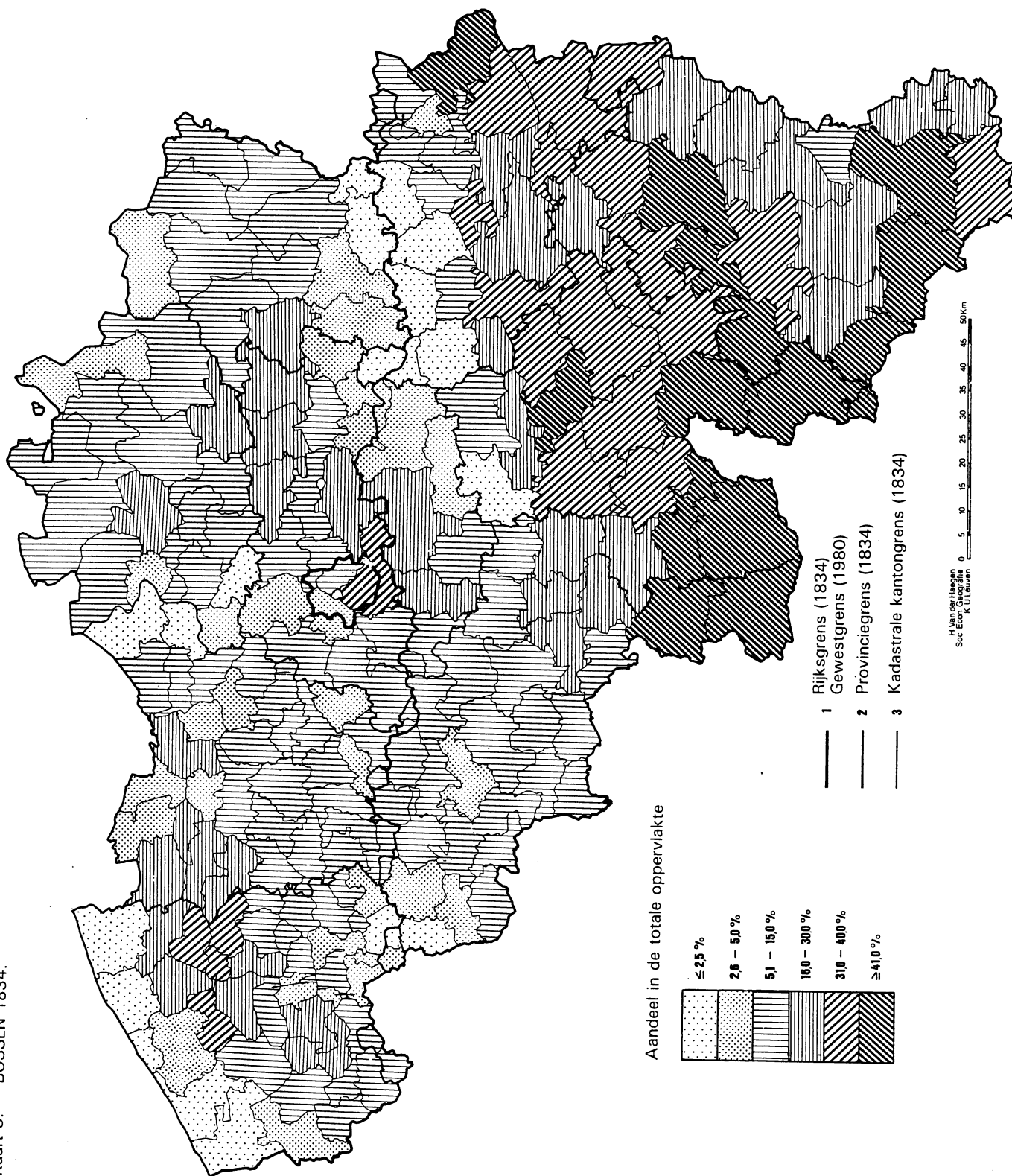
Kaart 2. — WEIDEN EN HOOIWEIDEN 1834.

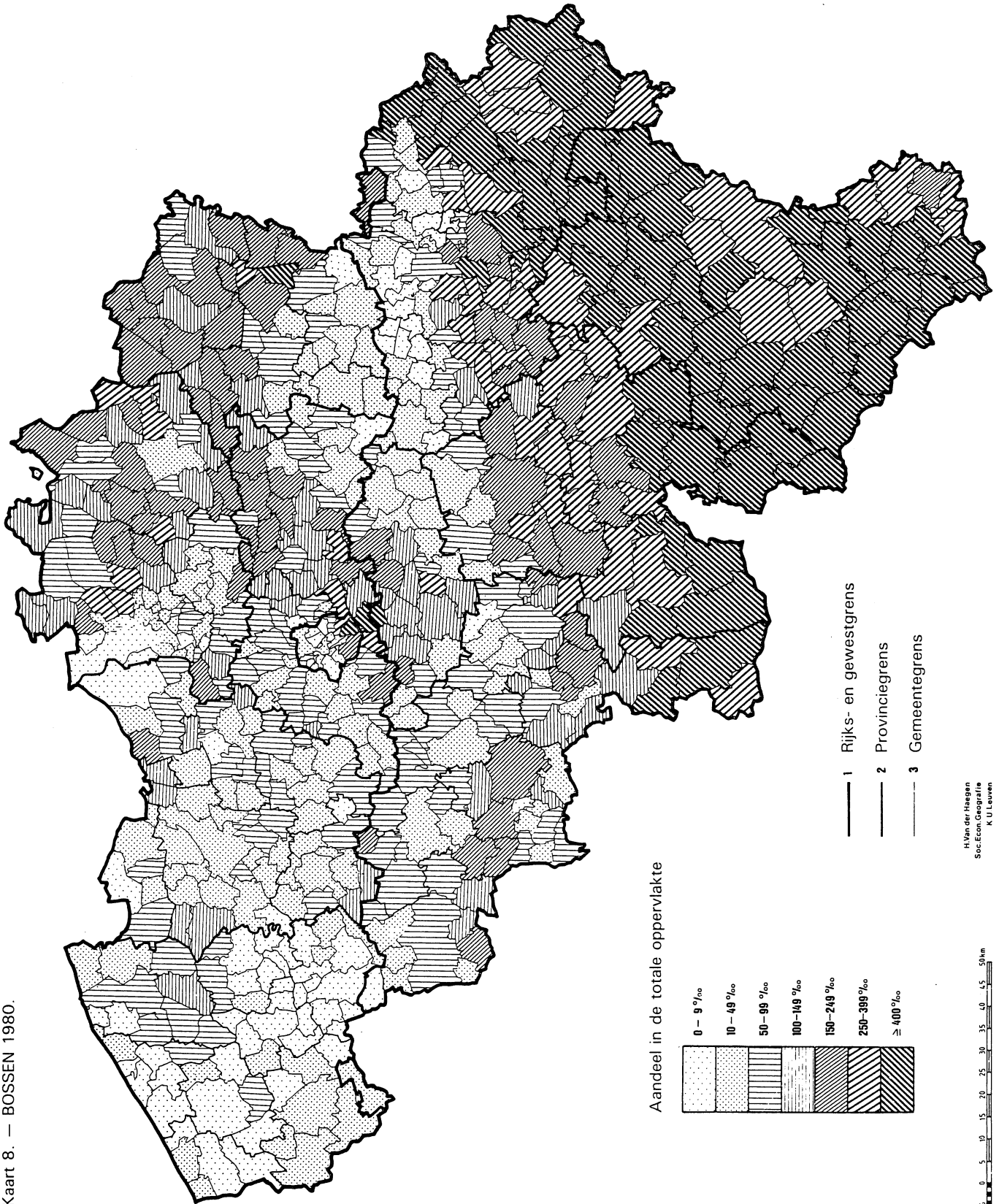
Kaart 7. — GRASLAND 1980.

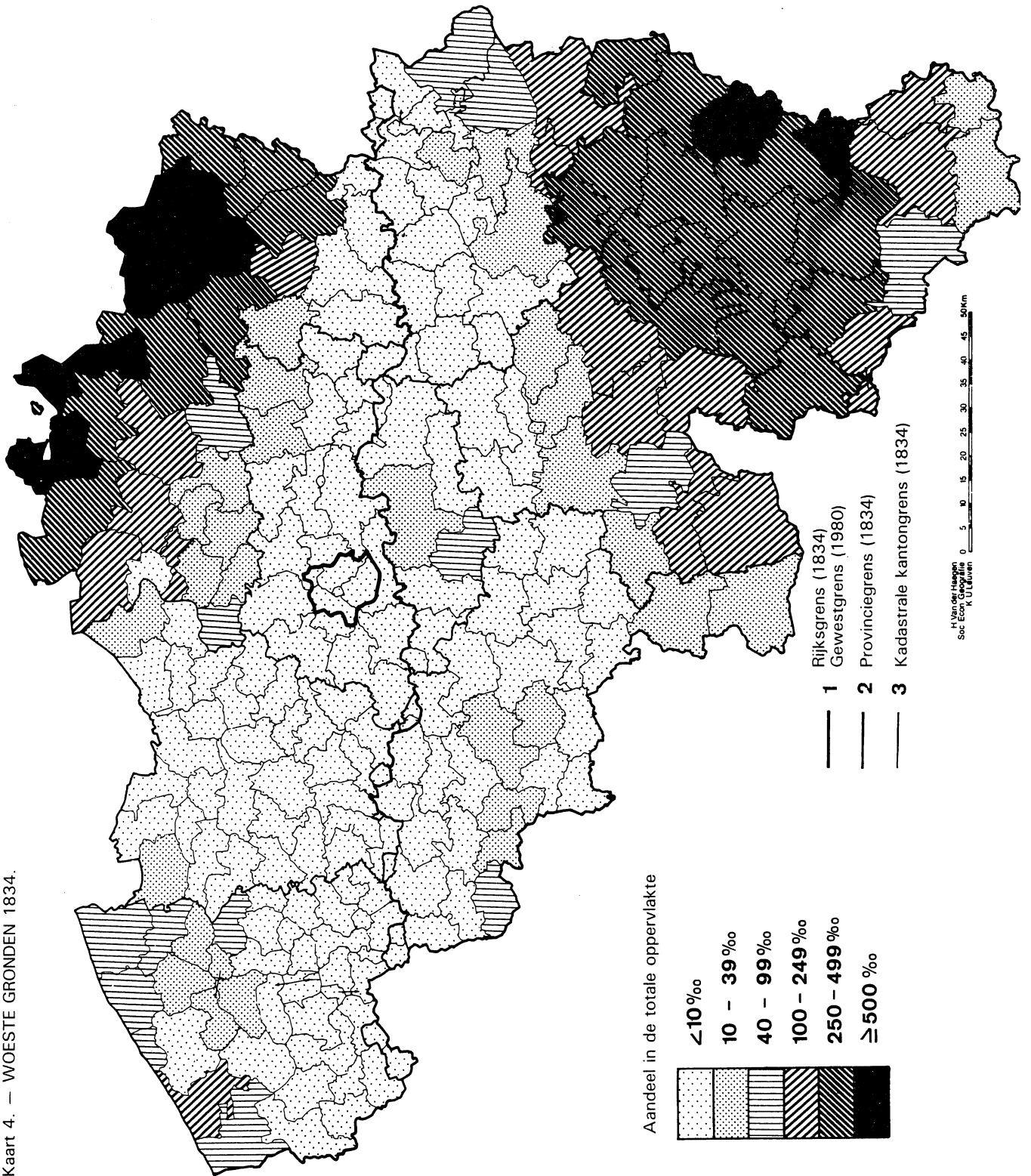
Kaart 3. — BOSSEN 1834.

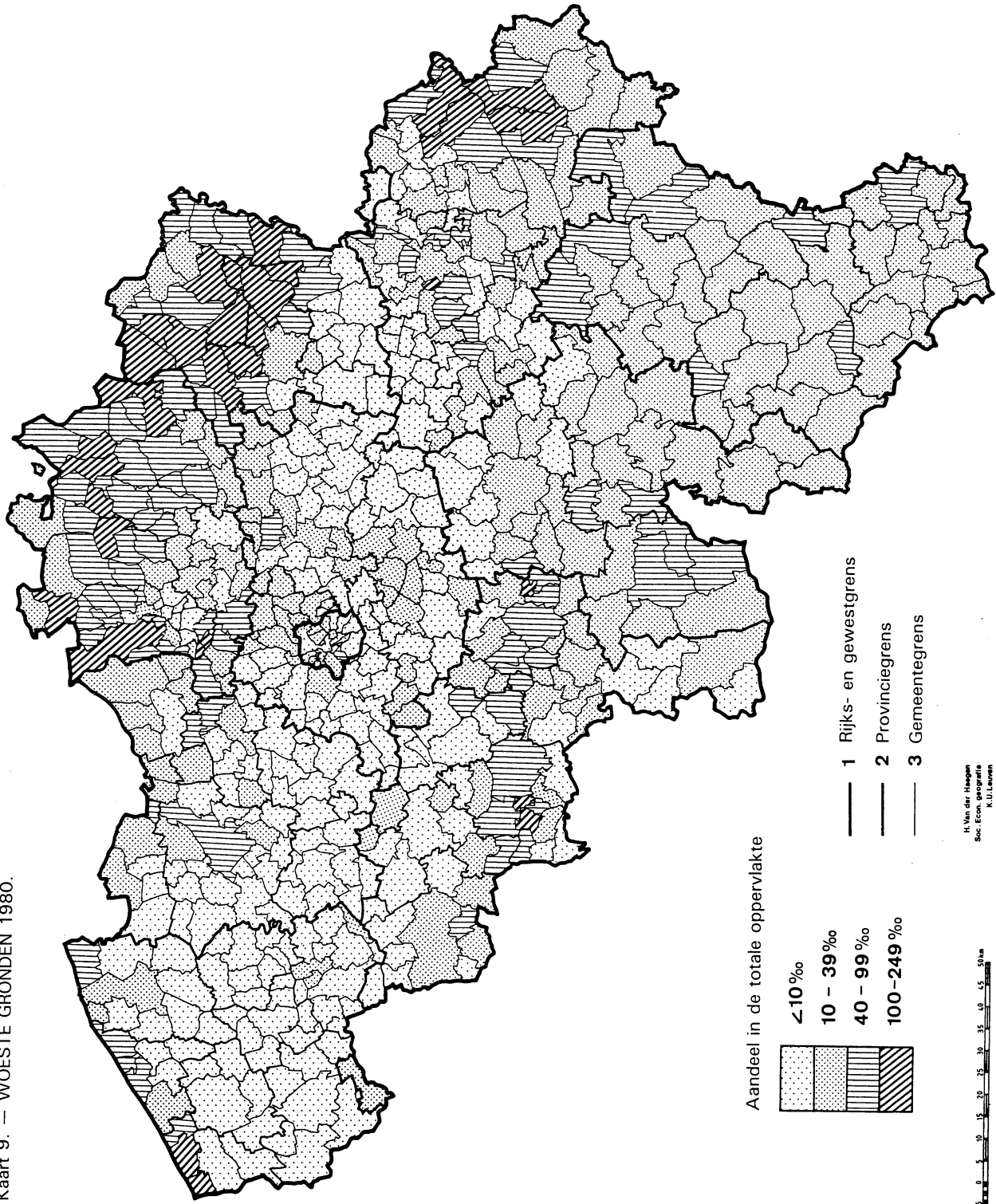
Kaart 8. — BOSSEN 1980.

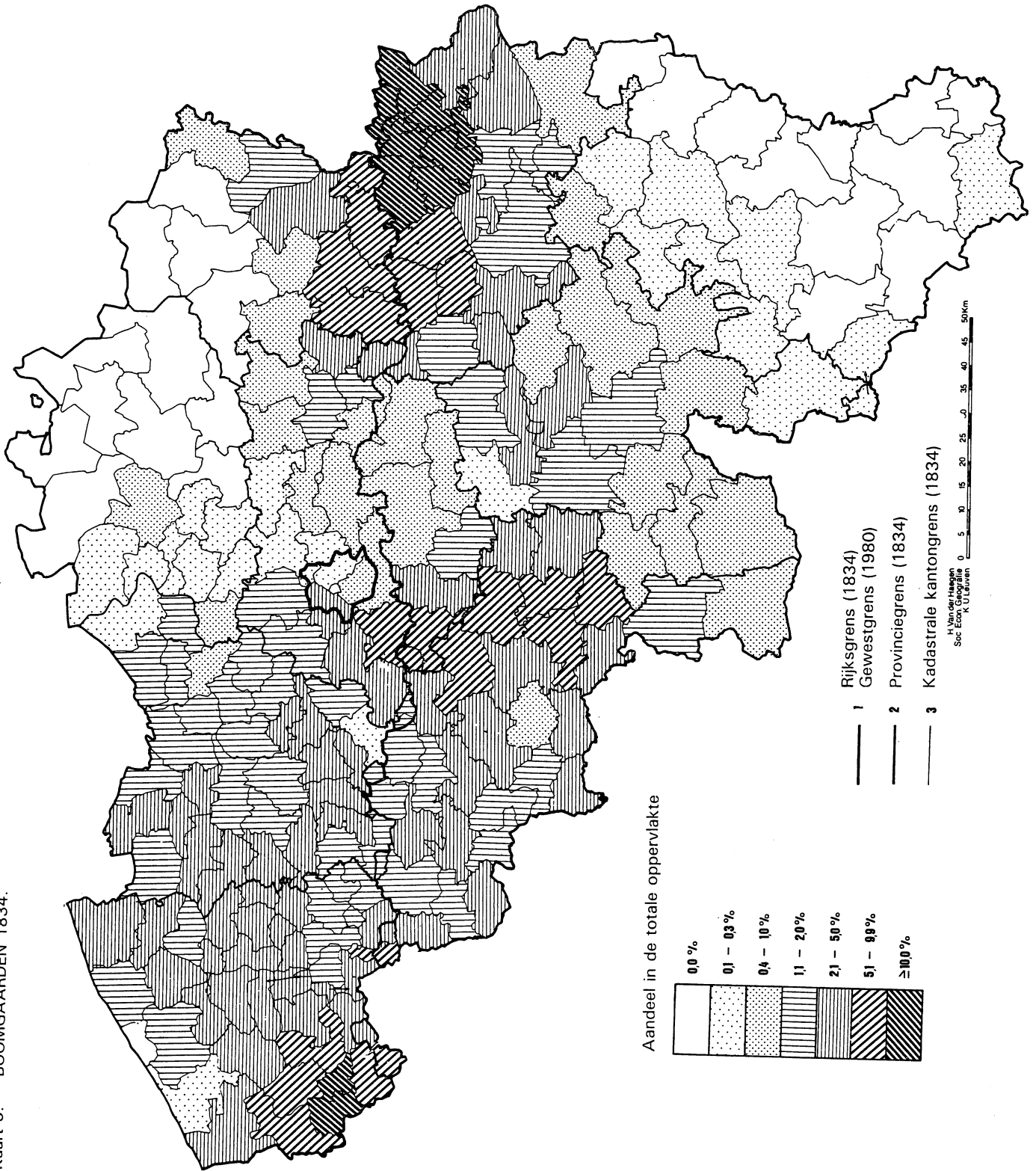
Kaart 4. — WOESTE GRONDEN 1834.

Kaart 9. — WOESTE GRONDEN 1980.

Kaart 5. — BOOMGAARDEN 1834.

Bijlage 1. — KONINKRIJK BELGIË
LISTING BODEMBEZETTING — 1.1.1980

Code aard	Aantal percelen	Belastbare oppervlakte	Onbelastbare oppervlakte	Totale oppervlakte	Belastbaar K. I. (Fr)	Vrijgesteld K. I. (Fr)	Totaal belastbaar K. I.	% van de totale oppervlakte
1/2	3	4	5	4 + 5	6	7	6 + 7	8
I.A.	1 969 807	1 029 898,14,97	13 953,71,14	1 043 851,86,11	2 112 507 680	1 069 840	2 113 577 520	342,036
I.B.	1 096 107	601 954,54,82	7 609,77,15	609 564,31,97	1 238 883 990	1 174 630	1 240 058 620	199,734
I.C.	347 320	124 418,58,44	2 546,48,07	126 965,06,51	1 507 760 650	152 510	1 509 136 160	41,602
I.D.	530 170	36 561,45,75	1 380,27,60	38 141,73,35	1 064 449 100	1 415 670	1 078 664 770	12,497
I.E.	11 040	3 157,53,48	145,89,26	3 303,42,74	7 525 440	15 110	7 540 550	1,082
I.F.	210 833	63 147,90,04	610,06,36	63 757,96,40	1 763 355 780	329 420	1 766 885 200	20,891
I.G.	533 648	596 518,94,87	13 040,35,60	609 559,30,47	366 712 970	1 119 110	367 832 080	199,733
I.H.	206 085	83 767,65,77	14 110,27,68	97 877,93,45	7 929 410	21 820	7 951 230	32,071
I.I.	24 091	8 902,62,55	3 780,35,37	12 682,97,92	28 226 380	2 050 060	30 276 440	4,155
I.J.	5 758	3 576,28,85	1 369,18,80	4 945,47,65	7 412 960	908 170	8 321 130	1,620
I.K.	24 127	7 813,76,71	2 163,58,54	9 977,35,25	4 202 340	59 470	4 261 810	3,269
I.L.	102 364	10 672,77,32	2 300,60,09	12 973,37,41	8 141 930	46 600	8 188 530	4,250
I.M.	11 856	7 762,64,94	1 671,84,81	9 434,49,75	248 498 195	1 133 740	249 631 935	3,091
I.N.	191 170	18 488,04,05	340,93,73	18 828,97,78	61 637 180	75 410	61 712 590	6,169
I.O.	26 970	3 848,35,68	285,15,83	4 133,51,51	448 439 709	4 544 950	452 984 659	1,354
I.P.	24 169	1 575,73,83	13 418,98,02	14 994,71,85	39 015 840	1 177 410	40 193 250	4,913
1. Totaal	5 315 515	2 602 065 02,07	78 927 48,05	2 680 992 50,12	5 012 699 554	15 293 920	5 027 993 474	878,475
2.A.1.	382 484	14 900,39	24,41	15 14,80	16 807 591 912	374 507 980	17 182 099 892	0,004
2.A.2.	24 756	1 824,95,07	8 74,11	1 833,69,18	0	0	0	0,600
2.B.	15 583	716 72,26	4 31,55	721 03,81	5 242 032 580	203 156 260	5 445 188 840	0,236
2.C.	2 952 691	152 628 04,69	626 48,52	153 254 53,21	94 459 504 765	862 414 754	95 321 919 519	50,216
2.D.	162 590	2 901,84,92	98 92,61	3 000,77,53	1 716 135 618	6 772 510	1 722 908 128	0,983
2.E.	79 227	3 192,00,41	69 29,96	3 261,30,57	304 565 574	1 033 290	305 598 864	1,068
2.F.	21 332	2 679,31,74	28 02,84	2 707,34,58	207 471 250	386 440	207 857 690	0,887
2.G.	53 098	22 327,87,47	616 09,40	22 943 96,87	20 973 608 153	1 792 518 440	22 766 126 593	7,518
2.H.	40 349	3 988 04,99	269 31,95	4 257 36,94	3 106 486 547	40 035 880	3 146 522 427	1,395
2.I.	4 779	486 55,65	68 29,68	554 85,33	3 785 689 060	28 341 630	3 814 030 690	0,181
2.J.	2 494	273 92,06	3 87,40	277 79,46	506 437 610	6 166 800	512 604 410	0,091
2.K.	52 406	3 401 70,90	175 49,64	3 577 20,54	5 505 890 328	48 661 452	5 554 551 780	1,172
2.L.	6 043	53 84,17	1 853 87,14	1 907 71,31	48 949 220	3 965 460	52 914 680	0,625
2.M.	29 527	302 64,55	929 15,62	1 241 80,17	323 149 295	3 710 160	326 859 455	0,406
2.N.	4 046	1 250 27,83	779 20,61	2 029 48,44	224 876 100	910 894 763	1 135 770 863	0,664
2.O.	15 214	2 379 64,72	3 020 62,60	5 400 27,32	319 219 640	1 604 336 040	1 923 555 680	1,769
2.P.	18 211	656 90,87	716 64,89	1 373 59,76	36 223 750	503 973 990	540 197 740	0,450
2.Q.	52 918	5 002 03,69	775 61,31	5 777 65,00	1 066 348 800	114 431 710	1 180 780 510	1,893
2.R.	2 311	406 69,31	144 99,61	551 68,92	163 477 460	6 902 600	170 380 060	0,180
2.S.	17 234	852 12,35	38 45,94	890 58,30	9 897 755	21 690	9 919 445	0,291
2.T.	566	4 86,21	52,21	5 38,42	12 970 980	1 910	12 972 890	0,001
2. Totaal	3 937 859	205 354 98,25	10 228 22,00	215 583 20,26	154 820 526 397	6 512 233 759	161 332 760 156	70,639
3. Totaal niet genormaliseerd	2 232	286 71,88	56 08,27	342 80,15	102 993 100	6 364 990	109 358 090	0,112
4. Totaal gekadastreerd	9 255 606	2 807 706 72,21	89 211 73,32	2 896 918 50,53	159 936 219 051	6 533 892 669	166 470 111 720	949,227
5. Totaal niet gekadastreerd	—	—	—	154 952 05,94	—	—	—	50,772
6. Totaal België	9 255 606	2 807 706 72,21	89 211 73,32	3 051 870 56,47	159 936 219 051	6 533 892 669	166 470 111 720	1 000,000

Bijlage 2. — KADASTRAAL BODEMGEBRUIK 1834-1845

RÉCAPITULATION PAR PROVINCES, DE LA STATISTIQUE TERRITORIALE DE LA BELGIQUE, ÉTABLI D'APRÈS LES ÉLÉMENTS EXISTANT

PROVINCES	Contenance des propriétés																		Rues, places, pontons, routes, chemins, canaux de navigation			
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19		20	21	22
1	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca
Anvers	118 413.58.64	4 784.56.38	998.35.46	448.33.37	22 716.07.08	289.28.55	—	—	—	12 184.49.10	—	1 090.85.85	1 397.97.69	549.90.60	351.86.90	—	411.38.62	73 913.12.20	2 301.42.98	253.79.05	43.34.12	6 786.66.36
Brabant	227 932.64.14	6 070.96.06	1 478.24.08	132.03.44	22 723.99.32	5 464.80.59	428.21.30	29.56.00	7 603.81.99	—	42 985.85.53	660.82.36	92.16.60	92.16.60	—	11.26.40	—	1 170.30.87	2 611.84.93	—	72.24.04	8 049.56.72
Flandre Occidentale	199 114.08.91	4 904.06.52	391.30.78	20.99.37	18 047.29.22	11 177.11.17	—	—	37 284.41.79	—	33 545.50.84	279.04.36	29.99.32	29.99.32	72.73.86	—	1 044.33.83	4 576.85.20	2 915.72.17	502.22.89	96.40.87	5 665.13.76
Flandre Orientale	209 625.23.29	5 089.06.01	899.94.77	1 107.62.15	21 400.62.69	5 665.69.27	39.81.90	13.43.90	7 860.03.78	—	30 137.04.83	1 199.90.92	190.47.80	190.47.80	625.15.54	—	846.85.14	836.71.39	3 960.55.38	284.96.83	81.21.13	7 388.31.84
Hainaut	236 422.58.11	6 065.45.32	746.56.00	1 057.86.76	28 612.88.63	13 093.14.53	567.88.88	—	6 549.57.95	1 750.62.41	60 810.02.64	66.50.00	770.27.63	268.91.60	—	162.87.68	142.47.44	1 574.54.18	3 261.22.39	725.71.29	70.24.05	8 765.43.94
Liège	130 619.76.08	4 410.38.27	446.94.63	157.00.54	34 289.97.39	16 190.02.08	221.16.19	183.99.00	23 413.39.70	—	54 299.75.84	82.37.53	—	—	—	83.25.60	1.74.83	12 414.03.46	1 657.41.46	84.04.62	41.42.96	7 505.16.23
Limbourg	98 515.38.01	1 755.89.72	340.28.82	11.6.12.43	26 984.82.03	5 554.69.48	—	—	1 703.25.73	—	18 140.29.44	1 475.71.12	2 209.50.12	—	—	—	—	75 790.88.88	1 090.58.25	492.79.22	31.13.65	6 324.10.08
Luxembourg	97 793.59.50	2 045.64.84	18.30.53	—	40 463.54.70	446.13.86	1.59.28	—	8 437.05.35	136 902.56.80	143 355.34.84	1 123.69.58	202.87.44	—	—	—	—	924.89.69	1 002.49.33	3.79.90	28.31.95	7 696.13.19
Namur	145 226.23.16	3 638.02.23	349.18.60	1 756.58.23	24 384.05.55	3 757.47.64	5.21.13	2.04.30	2 186.71.71	46 803.52.73	125 540.96.33	1 182.43.63	283.16.25	106.38.10	—	25.54.49	3.36.10	550.31.59	1 277.03.57	192.06.23	28.81.67	7 523.35.16
Totaux	1 463 663.09.84	38 763.85.65	5 669.13.67	4 796.56.29	239 623.26.61	61 637.97.17	1 263.88.68	229.03.20	107 222.77.10	184 756.51.94	541 447.27.03	6 252.27.02	7 085.94.30	1 237.84.02	1 049 76.30	282.94.17	2 450.15.96	171 751.67.46	20 078.30.46	2 539.40.03	493.14.44	65 703.87.28

(1) Année 1834, pour les provinces: Anvers, Brabant, Flandre occidentale, Flandre orientale, Hainaut, Liège et Namur. — Année 1845, pour le Limbourg et le Luxembourg.

Bijlage 3. — BODEMBEZETTING VAN DE NA W.O. I BIJ BELGIE GEVOEGDE GEBIEDSDELEN (GEGEVENS 1980)

	Oppervlakte	
	Absoluut (are)	%
Akkerland m.i.v. tuinbouw	1 609 998	15,32
Weide	3 083 722	29,34
Boomgaarden	576	0,01
Bos	4 174 443	39,72
Woeste gronden, heide	608 350	5,79
Waterlopen en wegen	529 089	5,04
Andere onbebouwde oppervlakte	274 142	2,59
Bebouwde oppervlakte	204 591	1,95
Tuinen en parken	24 290	0,23
<i>Totaal</i>	10 509 201	100,00

TABLEAU D'APRÈS LES ÉLÉMENTS EXISTANTS À L'ÉPOQUE OU LES OPÉRATIONS CADASTRALES ONT ÉTÉ TERMINÉES (1)

Superficie des biens 3 cours	Fortifications, clochers, d'axe d'exercice	Cimetières	Rues, places, pontons, grandes routes, chemins, canaux de navigation	Rivières et ruisseaux	Dunes et lisses de mer	Total	Nombre de propriétés bâties						Nombre		
							Maisons et bâtiments d'habitation	Magasins	Fabriques et usines	Bâtiments destinés à un service public	Eglises, chapelles, presbytères	Autres que celles désignées ci-contre	Total	de propriétaires	de parcelles
20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca	ha a ca
301.42.98	253.79.05	43.34.12	6 786.66.36	3 027.48.01	715.76.15	283 310.73.85	58 888	407	1 134	406	511	313	61 659	56 233	406 587
611.84.93	—	72.24.04	8 049.56.72	804.22.00	—	328 322.56.37	97 252	481	1 864	318	988	126	101 029	130 561	581 581
915.72.17	502.22.89	96.40.87	5 665.13.76	756.66.82	3 024.84.43	323 448.76.41	107 728	526	1 959	426	574	241	111 454	76 393	657 282
960.55.38	284.96.83	81.21.13	7 388.31.84	2 436.01.54	—	299 787.43.90	121 997	545	2 305	365	706	196	126 114	133 885	792 849
261.22.39	725.71.29	70.24.05	8 765.43.94	720.95.52	—	372 205.76.95	118 255	193	2 136	505	911	913	122 913	132 517	689 313
657.41.46	84.04.62	41.42.96	7 505.16.23	2 023.10.42	—	289 319.09.87	66 656	122	1 751	295	914	539	70 277	85 948	562 600
090.58.25	492.79.22	31.13.65	6 324.10.08	789.50.43	—	241 314.77.41	31 946	51	954	72	552	137	33 712	62 264	464 604
002.49.33	3.79.90	28.31.95	7 696.13.19	1 658.40.69	—	441 704.01.47	36 205	27	1 085	41	832	563	38 753	75 532	847 285
277.03.57	192.06.23	28.81.67	7 523.35.16	1 657.71.78	—	366 180.20.18	40 372	29	1 121	345	822	336	43 025	60 122	486 247
078.50.46	2 559.40.03	493.14.44	65 703.87.28	13 874.07.21	3 740.60.58	2 945 593.56.41	679 299	2 384	14 309	2 773	6 810	3 364	708 936	813 455	5 488 348

ENKELE VROEGER VERSCHENEN STUDIËN

- De Belgische input-outputrelaties 1959 (3 delen), algemene beschrijving van de berekeningsmethode, finale vraag tegen aankoopprijs en investeringen per bedrijfstak, technische coëfficiënten en de inverse matrix.

STATISTISCHE STUDIËN (1)

- Nr 1 — Analyse van de vraag op grond der Belgische Gezinsbudgetenquêtes van 1948-1949 en 1956-1957.
- Nr 2 — Groei van het nationaal inkomen van 1948 tot 1959 en vooruitzichten op deze basis voor de komende jaren.
— De gezinsuitgaven voor vaste brandstoffen, elektriciteit en stadsgas van 1948 tot 1959.
— De prijs- en inkomenselasticiteiten van de vraag der gezinnen naar steenkolen, gas en elektriciteit volgens de tijdreeksen 1948-1959 — Vooruitzichten inzake gezinsverbruik voor 1965.
- Nr 3 — Enkele aspecten van de nauwkeurigheid van ramingen gebaseerd op de gezinsbudgetenquêtes.
— Verdeling over provincies en taalstreken van de toegevoegde waarde per bedrijfstak en het totale binnenlandse produkt.
- Nr 4 — De nationale rekeningen van België 1953-1962.
- Nr 5 — Gezinsbudgetonderzoek 1961 — Beschrijving van de methode — Inkomen, consumptie en besparingen voor tien sociale groepen.
- Nr 6 — De toegevoegde waarde per bedrijfstak en per werknemer in de verschillende provincies en taalstreken van 1955 tot 1959.
— Evolutie van de industriële concentratie, verschillen in rendement, de bezoldigingen, de toegevoegde waarde en de investeringen volgens de dimensie van de industriële inrichtingen.
- Nr 7 — Gezinsbudgetonderzoek 1961 — Structuur van het gezinsbudget volgens gezinslasten en volgens taalstreken — Onderzoek naar het representatief karakter van het gezinsbudgetonderzoek.
- Nr 8 — De nationale rekeningen van België 1953-1963 — Hoofdpijnen van de ontwikkeling.
- Nr 9 — Gezinsbudgetonderzoek 1961 — Structuur van het budget volgens grootteklassen van de gemeenten en de bedrijfstak waarin het gezinshoofd tewerkgesteld is — Structuur van het budget voor gezinnen die spaarden enerzijds en die ontspaarden anderzijds.
- Nr 10 — De herziening 1964 van de index van de industriële produktie.
— Produktie-indexcijfers van intermediaire-, consumptie- en investeringsgoederen.
— Ontbinding van tijdreeksen in hun componenten volgens diverse methoden — Toepassing op enkele Belgische reeksen.
- Nr 11 — De nationale rekeningen van België 1953-1964 — Overzicht van de economische en sociale ontwikkeling.
- Nr 12 — Economische groei van provincies en taalstreken 1955-1963.
- Nr 13 — De nationale rekeningen van België 1953-1965.
- Nr 14 — Huidige stand van de regionale statistiek.
— Exportgerichtheid van de verschillende provincies en taalstreken.
— Regionale verdeling van het nationaal inkomen in 1961.
— Economische groei van de provincies en taalstreken van 1962 tot 1964.
- Nr 15 — Tewerkstelling en arbeidsvergoeding per industriële bedrijfstak in provincies en taalstreken van 1955 tot 1964.
- Nr 16 — De nationale rekeningen van België 1953-1966.
- Nr 17 — Typologie van de Belgische gemeenten naar graad van de verstedelijking op 31 december 1961.
— Vergelijking der gezinsbudgetenquêtes gehouden bij arbeiders- en bediendengezinnen in 1961 en 1963.
- Nr 18 — Verdeling over provincies en taalstreken van de toegevoegde waarde per bedrijfstak en van het totaal binnenlands produkt — jaren 1965 en 1966.
— Regionale indexcijfers van de industriële produktie (basis 1964 = 100).
— Hervorming van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen.
- Nr 19 — De nationale rekeningen van België 1963-1967.
- Nr 20 — De nationale rekeningen van België 1965-1968.
- Nr 21 — De nationale rekeningen van België 1953-1969.
- Nr 22 — Input-outputtabel van België voor 1965.
- Nr 23 — Economische groei van de provincies en taalstreken van 1965 tot 1968.
— Exportgerichtheid van de verschillende provincies en taalstreken — Jaren 1966 tot 1968.
- Nr 24 — Naar een uitbreiding van de nationale rekeningen.
- Nr 25 — De nationale rekeningen van België 1966-1970.
- Nr 26 — Bijkomende karakteristieken van de economische ontwikkeling op grond van de nationale rekeningen 1963-1970.
— De investeringen van de producenten-verdelers van elektriciteit: test van acceleratie- en de capaciteitshypotesen.

(1) De nummers 1 tot en met 14 zijn verschenen onder de titel „Statistische en Econometrische Studiën”.

- Nr 27 — Indeling van de Belgische gemeenten in statistische sectoren.
— De industriële investeringen van de taalstreken van 1955 tot 1969.
— Input-outputtabel 1965. Aanvullende gegevens over de beroepsbevolking per bedrijfstak.
- Nr 28 — De nationale rekeningen van België 1963-1971.
- Nr 29 — De woninghuurprijzen in 1970 en 1971.
- Nr 30 — Toegevoegde waarde per werknemer in de nijverheid van 1953 tot 1969.
— De industriële investeringen van de provincies van 1955 tot 1969.
- Nr 31 — Studie van enkele toepassingen met recurrentievergelijkingen.
— Bijkomende karakteristieken van de economische ontwikkeling op grond van de nationale rekeningen 1963-1971.
- Nr 32 — Optimale afronding in de zin der kleinste kwadraten en volgens het schema van Makeham van een gedeelte van een sterftetafel over een bepaald leeftijdsinterval.
— Economische groei van provincies en taalstreken van 1966 tot 1971. Toegevoegde waarde en totaal produkt per bedrijfstak en geografisch gebied.
- Nr 33 — De nationale rekeningen van België 1965-1972.
- Nr 34 — Nationale rekeningen van België. Ramingen in prijzen van 1970 voor de periode 1953-1964.
— Bijkomende karakteristieken van de economische ontwikkeling op grond van de nationale rekeningen 1965-1972.
- Nr 35 — Sterftetafels 1968-1972.
— Omtrent de afronding van een sterftetafel volgens het schema van Makeham.
- Nr 36 — De nationale rekeningen van België 1966-1973.
- Nr 37 — De keramische nijverheid van 1957 tot 1972.
— De groeven en aanverwante industrieën van 1955 tot 1972.
— De kleinijverheid van 1955 tot 1972.
— Exportgerichtheid van de verschillende provincies en taalstreken in 1969 en 1970.
- Nr 38 — Het gezinsbudgetonderzoek 1973-1974 (I).
- Nr 39 — Analyse van de actuariële elementen voortvloeiend uit de afgeronde sterftetafels HS (1968-1972), HD (1968-1972) en HFR (1968-1972).
— Exportgerichtheid van de verschillende provincies en taalstreken in 1971. Leveringen aan het buitenland per bedrijfstak en geografisch gebied.
- Nr 40 — De nationale rekeningen van België 1966-1974.
- Nr 41 — Het gezinsbudgetonderzoek 1973-1974 (II).
- Nr 42 — Sterftetafels per taalgebied 1968-1972.
— Enkele basisgegevens over de demografische ontwikkeling van België en zijn regio's.
— De woninghuurprijzen in 1973.
- Nr 43 — Bijkomende karakteristieken van de economische ontwikkeling op grond van de nationale rekeningen 1966-1974.
— Economische groei van de provincies en taalstreken van 1970 tot 1974. Toegevoegde waarde en totaal produkt per bedrijfstak en geografisch gebied.
— Exportgerichtheid van de verschillende provincies en taalstreken in 1972. Industriële leveringen aan het buitenland per bedrijfstak en geografisch gebied.
— De industriële investeringen van de provincies en van de taalgebieden van 1970 tot 1974.
- Nr 44 — Omzet van de ondernemingen en hun aankopen van investeringsgoederen sinds 1 januari 1971, op grond van de aangiften inzake de belasting over de toegevoegde waarde.
- Nr 45 — De nationale rekeningen van België 1966-1975.
- Nr 46 — Het gezinsbudgetonderzoek 1973-1974 (III).
- Nr 47 — Bevolkingsramingen 1976-1985 voor het Rijk en zijn regio's.
— Sterftetafels volgens huwelijksstaat 1968-1973.
- Nr 48 — Bijkomende karakteristieken van de economische ontwikkeling op grond van de nationale rekeningen 1966-1975.
— Vergelijking van alternatieve concentratiemaatstaven voor de industriële sectoren in België.
— De gemiddelde procentuele verandering van een tijdreeks voor een bepaald tijdsinterval — Ideale coëfficiënt van Pesek — Toepassing op de economische groei en op de industriële investeringen van de taalstreken en van het Rijk van 1970 tot 1974.
- Nr 49 — Input-outputtabel van België voor 1970.
- Nr 50 — Het gezinsbudgetonderzoek 1973-1974 (IV).
— Het gezinsbudgetonderzoek bij zelfstandigen 1973-1974.
- Nr 51 — Exportgerichtheid van de verschillende provincies en taalstreken in 1973. Industriële leveringen aan het buitenland per bedrijfstak en geografisch gebied.
— Typologie van de Belgische gemeenten naar graad van verstedelijking op 31 december 1970.
— Overwegingen met het oog op een optimaal gebruik van moniteurs bij de controles van de land- en tuinbouwtellingen in België.
— De personele inkomensverdeling in België: statische analyse.
— De begrotingen van de gemeenten 1972-1975.
- Nr 52 — De nationale rekeningen van België 1967-1976
— Bijkomende karakteristieken van de economische ontwikkeling op grond van de nationale rekeningen 1967-1976
- Nr 53 — Exportgerichtheid van de verschillende provincies en gewesten in 1974. Industriële leveringen aan het buitenland per bedrijfstak en geografisch gebied.
— Industriële concentratie in een open economie: de toestand in België.
- Nr 54 — De nationale rekeningen van België 1968-1977.

- Nr 55 — Exportgerichtheid van de verschillende provincies en gewesten in 1975. Industriële leveringen aan het buitenland per bedrijfstak en geografisch gebied.
— Economische groei van de provincies en gewesten van 1970 tot 1976. Toegevoegde waarde en totaal produkt per bedrijfstak en geografisch gebied.
- Nr 56 — De Belgische Stadsgewesten.
— Bijkomende karakteristieken van de economische ontwikkeling op grond van de nationale rekeningen 1968-1977.
— De Europese Sociale Rekeningen.
- Nr 57 — De nationale rekeningen van België 1970-1978.
- Nr 58 — Statistieken ten dienste van de bedrijven — Hun beschrijving en methodologie.
- Nr 59 — Nieuwe bevolkingsvooruitzichten (1976-2000) voor België, zijn gewesten en arrondissementen.
- Nr 60 — Exportgerichtheid van de verschillende provincies en gewesten in 1976. Industriële leveringen aan het buitenland per bedrijfstak en geografisch gebied.
— Economische groei van de provincies en gewesten — jaar 1977. Toegevoegde waarde en totaal produkt per bedrijfstak en geografisch gebied.
- Nr 61 — De nationale rekeningen van België 1970-1979.
- Nr 62 — Exportgerichtheid van de verschillende provincies en gewesten in 1977. Industriële leveringen aan het buitenland per bedrijfstak en geografisch gebied.
— Bijkomende karakteristieken van de economische ontwikkeling op grond van de nationale rekeningen 1970-1979.
- Nr 63 — Negenhonderdduizend vreemdelingen in België. Weerspiegeling van de recente sociaal-economische evolutie en de grensligging.
— Spreiding en relatiepatroon van de Belgische nederzettingen in 1980 (met kaart buiten tekst).
- Nr 64 — De nationale rekeningen van België 1970-1980

